

B.93715

การปรีวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทหนังสือชุด
เรื่อง

นิราศเดือนฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้

หนังสือนี้เป็นสมบัติของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
 หากจะยืมไปใช้โดยไม่ขออนุญาต
 จะพบเห็นกรรมการห้องอ่านหนังสือสมุดด้วย อัญเป็นฤๅ๓๑๑๑๑๑

ชัชวดี พิชะกุล
 สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

คำนำ

วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทหนังสือบุคคลเป็นชุมทรัพย์ทางภูมิปัญญาที่บรรพชนได้สร้าง สมองค์ความรู้สาขาต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น องค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ยาสมุนไพร โสยศาสตร์ โหราศาสตร์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีคุณค่าต่อการศึกษา เรียนรู้อันเป็นรากเหง้าดั้งเดิมที่จะเป็นพื้นฐานเข้าใจวิถีชีวิต แนวคิดและวิถีคิดของกลุ่มชนในระยะเวลา ที่ผ่านมาและที่สืบเนื่องมาจนปัจจุบัน เรื่องเหล่านี้สามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภูมิ ปัญญาและพัฒนาสังคมในปัจจุบัน

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ มีภารกิจสำคัญประการหนึ่ง คือการจัดเก็บ รวบรวม อนุรักษ์วรรณกรรมท้องถิ่น ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ก่อตั้งสถาบันแห่งนี้ จนสามารถรวบรวมวรรณกรรมท้องถิ่นไว้จำนวนหนึ่งและนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ในห้องวรรณกรรมท้องถิ่น งานที่จะ ดำเนินการต่อไปก็คือ การปริวรรต ปริทัศน์ สังเคราะห์ วิเคราะห์และวิจัยวรรณกรรมท้องถิ่นแล้ว นำมาจัดพิมพ์เผยแพร่ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวรรณกรรม ด้วยเหตุนี้สถาบันทักษิณคดีศึกษาได้ ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการปริวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภท หนังสือบุคคลขึ้นอย่างต่อเนื่องมาทุกปี

ในส่วนของการปริวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นครั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายชัชวดี พิชะกุล นักวิจัยชำนาญการ 8 เป็นผู้ปริวรรตเรื่อง “นิราศเดือนฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้” ซึ่งพบต้นฉบับที่ จังหวัดพัทลุง จึงหวังว่าวรรณกรรมเรื่องนี้จะประโยชน์ต่อวงการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ตามสมควร ขอขอบคุณผู้ปริวรรตและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ช่วยเหลือในการจัดทำต้นฉบับจนสามารถ ทำให้งานชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยดี

(รองศาสตราจารย์ปรีชา ทิชนพงศ์)

ผู้อำนวยการสถาบันทักษิณคดีศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
ประวัติและลักษณะต้นฉบับ	1
ผู้คัดลอกต้นฉบับ	3
เนื้อเรื่องย่อ	3
อักษรและอักษรวิธี	4
คุณค่าและลักษณะเด่น	7
นิราศเดือน : การเปรียบเทียบฉบับนายมีกับฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้	12
บรรณานุกรม	54

นิตราศเดือนฉบับภาษาถิ่นปักข์ใต้

นิราศเดือนฉบับภาษาถิ่นปักยี่ใต้

บทนำ

ประวัติและลักษณะต้นฉบับ

นิราศเดือนเป็นวรรณกรรมสำคัญเรื่องหนึ่งของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งแต่งได้
คึกจนได้รับการยกย่องให้เป็นวรรณคดีของชาติ วรรณกรรมเรื่องนี้แต่งหรือรจนาโดยหมื่นพรหม
สมพัตสรหรือหลวงศุภมาตรา¹ ชื่อเดิมว่า “มี” หรือ “นายมี” กวีเอกในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุง
รัตนโกสินทร์ แต่ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าแต่งเมื่อปีใด ตามข้อสันนิษฐานของฉันทิชย์ กระแสสินธุ์
ระบุว่าน่าจะเขียนหรือแต่งขึ้น ประมาณ พ.ศ. 2369 ขณะที่นายมีบวชเป็นพระภิกษุอยู่วัดพระเชตุพน
และได้ลาสิกขา เมื่อประมาณ พ.ศ. 2370² วรรณกรรมเรื่องนี้ได้แพร่หลายเป็นที่นิยมอ่านและจดจำ
ของประชาชนทั้งในเมืองหลวงและหัวเมืองเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าวรรณกรรมเรื่องนิราศ
เดือนของนายมี ได้พบแพร่หลายในหัวเมืองพัทลุงด้วย ดังที่ได้พบต้นฉบับเมื่อ พ.ศ. 2525 โดย
นางสาวอารีย์ หม่อมเดช นักเรียนโรงเรียนสตรีพัทลุง เป็นผู้นำต้นฉบับมามอบให้ นายพิทยา
บุษรารัตน์ ขมรมส่งเสริมวัฒนธรรมโรงเรียนสตรีพัทลุง³ (ปัจจุบันศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง) แต่
น่าเสียดายที่ไม่มีการบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาหรือสถานที่พบต้นฉบับ

ลักษณะต้นฉบับเป็นหนังสือขนาดขวาน ขนาดกว้าง 11 เซนติเมตร ยาว 36 เซนติเมตร
สภาพชำรุดมากตอนต้นและตอนปลายขาดหายไป โดยเฉพาะตอนปลายขาดหายไปหนึ่งขบหรือ 2
หน้าสมุดข่อย บางตอนตัวอักษรถูกน้ำลบเลือนมาก ใช้อักษรและภาษาไทยจารด้วยหมึกดำ ภายใน
ต้นฉบับจารวรรณกรรมไว้ 2 เรื่อง ได้แก่ สุภาษิตสอนหญิงและนิราศเดือน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สุภาษิตสอนหญิง จารไว้ตอนต้นฉบับเป็นสำนวนปักยี่ใต้ แต่งด้วยคำประพันธ์
ประเภทกาพย์ ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 แต่น่าเสียดายมากที่
ต้นฉบับเรื่องนี้ชำรุดและอักษรลบเลือนมากอ่านได้เพียงบางตอนเท่านั้น ดังตัวอย่าง

๑ ผู้ชายศิโรไฟ	ยาทำจ้งใจ	ลูกใจฟ้ายหลัง
บัดเดียวจ้งะ	อือะจ้งจ้ง	ฝิงผางตั้งตั้ง

¹ม.ร.ว.แสงโสม เกษมศรี. ประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3. 2523.
หน้า 173.

²ประคอง นิมมานเหมินท์. “นายมี”, ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 7.
2542. หน้า 3026.

³ชัยวุฒิ พิชะกุล. วรรณกรรมท้องถิ่นเมืองพัทลุง. 2525. หน้า 205.

๑ รอดคงเสียดีย โดยใจทุกที รอดคงเสียดีย	ไวแต่ซ้าซัว อิงะกับเร้า	เมียวหมันกิ้ว ใหม่ยักจี้ทีย
๑ เข้าลมมาข่มที ยาทำลั่นเหลือน เข้าอุคกุสสัทเทไคย	กิ้วหมันเมือไคย ท้วงทีเข้าไหญ	คริ่งวักบเลือ ไอยจิวตัวเหมีย
๑ กรันเลือนั่นนัไสย ไสยวาใหม่ยด้าย เลือชอกแดงขึ้น	เขิวเลียบศากัน ...นลิวคานนกรัน	ต้องเขิวเลือนัน บาดเตหนังหลอก
๑ เพราะเขิวเลือนัน นบนอนดวยฝัว ค่นหนึ่งเป็นไฟ	เป็นพิชเหลือใจ ต่อจ้อรักกันไปย	ออย่าแยงกรงกิ้ว คนหนึ่งเป็นน้ำ
๑ ป่าลองกันไปย อุพปรหมาดงใหม่ หมันใหม่เกรงขาม	ฉุิ่นแล่นางงาม ทืหาใหม่หนาม	ยิงหาฝัวใหม่ ผุชวยทังหล้าย
๑ ไมอันมีหนาม คฤาตั้งเว้นทอง ทีไหนยจ้อสมตัว	คฤาฉุยมี่ฝัว ผุชวยคฤาห้ว	ตัวชองนางนง มีเตเรือนเปล้า
๑ ไคยคิเพราะห้ว ฝัวสอนไมไคย ออนใจจ้งคิ	ส่หวันไวจ้งคิ คำคานทุกที	ยาทำใจราย จ้อรักกันไปย

2. นิราศเดือน จารไว้ตอนปลายของหนังสือบุคคล ต่อจากเรื่องสุภายิตสอนหญิง แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกลอนนิราศ ซึ่งคัดลอกหรือจามาจากนิราศเดือนของนายมี เพราะเนื้อหาเหมือนกัน เพียงแต่แตกต่างกันเฉพาะฉบับจังหวัดพัทลุงใช้ภาษาถิ่นปักษ์ใต้ในการเขียน มีคำขาดและคำเกินไปบ้างในบางบทที่เกิดจากผู้คัดลอกเพิ่มเติมคำเข้าไปหรือตัดคำบางคำออก โดยภาพรวมจึงพบว่าผู้คัดลอกจะไม่ค่อยเคร่งครัดในรูปแบบและกฎเกณฑ์ของการประพันธ์

ลักษณะของต้นฉบับจึงเป็นไปได้ว่า เมื่อจารเรื่องสุภายิตสอนหญิงเสร็จแล้ว จำนวนหน้าหนังสือบุคคลยังมีเหลือมาก จึงคัดลอกนิราศเดือนเพิ่มเติมเข้าไปเพื่อให้เต็มต้นฉบับหนังสือบุคคล

ผู้คัดลอกต้นฉบับ

ผู้คัดลอกหรือผู้จารต้นฉบับ จากหลักฐานในต้นฉบับพบว่า เมื่อจารจบข้อความนิราศในเดือน 9 มีการระบุชื่อผู้จารไว้ว่า “ข้าพเจ้าชิตันพอมเขียนหนังสืออนยังโว แต่สวดใหนุ่ม ๆ รุมกันฟังเจ้ารังฟัง เรื่องโหนเนื่องไปย เข้าเป็นนิคไสโยย ้วยยามเอนอยางวา”¹ ดังนั้นผู้จารหรือผู้เขียนเรื่องสุภาพิตสอนหญิง คือ เจ้าชิตันพอม ซึ่งน่าจะเป็นพระภิกษุวัดหนึ่งวัดใดในเมืองพัทลุง และเป็นผู้ที่จารเรื่องนิราศเดือนด้วย เนื่องจากลายมือและอักขรวิธีที่ใช้เหมือนกันทั้ง 2 เรื่อง โดยเฉพาะทั้ง 2 เรื่อง มีการนำอักษรเลขมาใช้ในการเขียนด้วย ดังตัวอย่างเรื่อง สุภาพิตสอนหญิง เขียนไว้ว่า “นอนเสียดก่อนวันวัสสม๓วส”² และเรื่องนิราศเดือนเขียนไว้ว่า “จะมีทอง๓๓ท่ง๓๓แล้วไม่ย๓๓คแล้ว๓ล้วย”³

ส่วนวันเดือนปีในการคัดลอกหรือเขียนขึ้นไม่ปรากฏหลักฐาน แต่คงเขียนขึ้นหลังสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือ หลังจากนายมิได้แต่งนิราศเดือนแล้ว

เนื้อเรื่องย่อ

นิราศเดือนมีเนื้อหากล่าวถึงเดือนทั้ง 12 เดือนในรอบปี แต่ละเดือนมีกิจกรรมทางประเพณีอะไรบ้างที่คนไทยถือปฏิบัติและการคร่ำครวญถึงสตรีอันเป็นที่รัก โดยเริ่มตั้งแต่เดือน 5 ซึ่งถือเป็นปีใหม่ของชาวไทยจนถึงเดือนสิ้นปีของไทย คือ เดือน 4 ในแต่ละเดือนผู้แต่งได้กล่าวถึงกิจกรรมทางประเพณีอันเป็นวิถีชีวิตของผู้คนไว้ดังนี้

เดือน 5 กล่าวถึงประเพณีสงกรานต์ มีการจัดกิจกรรมสนุกสนานเพราะถือเป็นปีใหม่หญิงชายในสมัยนั้นจะแต่งเนื้อแต่งตัว ไปประกวดประชันกันตามวัดมีการถวายน้ำหอมและสงฆ์พระพุทธรูป ชาวบ้านบางกลุ่มนิยมเล่นการพนัน เช่น เล่นถั่ว เล่นไพ่ เป็นต้น บางคนเล่นการพนันจนหมดตัว ต้องขายผ้าก็มี

เดือน 6 กล่าวถึงประเพณีแต่งงานที่หญิงชายนิยมในเดือนนี้ แล้วกล่าวถึงประเพณีแรกนาขวัญและประเพณีการโกนจุก

เดือน 7 กล่าวถึงงานสลากภัตต์ที่หนุ่มสาวและเฒ่าแก่นิยมไปทำบุญกันที่วัด

เดือน 8 กล่าวถึงประเพณีเข้าพรรษา มีการจัดงานบวชนาค จัดพุ่มพานไปทำบุญที่วัดและฟังเทศก์ฟังธรรม

¹ข้าพเจ้าชิตันพอมเขียนหนังสืออนยังโวแต่สวดใหนุ่ม ๆ รุมกันฟังเจ้าระวังฟังเรื่องให้เนื่องไป เอาเป็นนิสัยใจไว้ยอเหมือนอย่างว่า

²นอนเสียดก่อนวันสามเวลา

³จะมีทองแห่งแล้วไม่แคล้วเลย

เดือน 9 กวีกล่าวคร่ำครวญถึงหญิงคนรัก เพราะเป็นเดือนที่มีความหนาวเย็น และฝนเริ่มตกมากขึ้น

เดือน 10 กล่าวถึงประเพณีวันสารทไทย ชาวบ้านนำข้าวกระยาสารท กล้วย อ้อย ไปทำบุญตักบาตรตามวัดต่าง ๆ

เดือน 11 กล่าวถึงประเพณีออกพรรษา ประเพณีทอดกฐิน ชาวบ้านไปร่วมงานทอดกฐิน ทำบุญกันที่วัดวาอารามอย่างสนุกสนาน

เดือน 12 กล่าวถึงประเพณีลอยกระทง ชาวบ้านไปร่วมงานลอยกระทงในแม่น้ำลำคลองอย่างสนุกสนาน และมีงานแห่ผ้าป่าไปทอดตามวัดต่าง ๆ

เดือนอ้าย กวีกล่าวคร่ำครวญถึงหญิงคนรัก

เดือนยี่ กวีกล่าวคร่ำครวญถึงความรักและหญิงสาวที่ไปหลงรักพระสงฆ์จะทำให้ผู้คนหลงผิด จึงไม่ควรกระทำอะไรที่ผิดธรรมเนียมประเพณี

เดือน 3 กวีกล่าวคร่ำครวญถึงหญิงคนรัก ชมพระจันทร์ยามแรกขึ้นและเปรียบเทียบกับดวงดาวที่สุกสว่างเหมือนกับดวงตาของหญิงสาว

เดือน 4 กล่าวถึงประเพณีสัมพัจฉรรฉินท์ มีการยิงปืนรอบพระมหานคร และเปรียบเทียบกับความทุกข์อันเกิดจากความรักกับเสียงปืน

อักษรและอักษรวิธี

การพิจารณาอักษรและอักษรวิธีวรรณกรรมเรื่องนิราศเดือนฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้ พอดีจะแยกประเด็นได้ดังนี้

1. อักษร

การใช้อักษรจารวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ การใช้อักษรไทยแบบทั่วไปและการใช้อักษรเลขผสมกับอักษรไทย ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นภาษาถิ่นปักษ์ใต้ ในส่วนของอักษรเลขนั้น คือการใช้เลขไทยจารแทนสระและวรรณยุกต์ ซึ่งผู้จารคงได้รับอิทธิพลจากแบบเรียนหนังสือปฐมมาลาของพระเทพโมฬี (ฝิ่งหรือฟิ่ง) แห่งวัดราชบูรณะ ซึ่งแต่งเมื่อสมัยรัชกาลที่ 3¹ ได้ระบุถึงอักษรเลขไว้ว่า

๑	หนึ่งหนังสือไท	หมั่นจำใส่ใจ	ใช้ได้มากครัน
	อักษรเลข	แกลั้งเศกกลั่นสรรค์	จักทำรำพรรณ
	ลักษณะบัณฑิตมี		

¹กรมศิลปากร. ประถม ก กา ประถม ก กา หัดอ่าน ปฐมมาลา อักษรนิติ แบบเรียนหนังสือไทย. 2513, หน้า 101.

เลข ๕ แทน ๑

2. อักษรวิธี

การจารวรรณกรรมเรื่องนิราศเดือนนิยมจารตามเสียงหรือสำเนียงภาษาถิ่นปากกันได้ ทำให้ลักษณะของอักษรวิธีที่นำมาใช้ไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ได้แน่นอนตายตัว แต่พอจะกำหนดลักษณะเด่นได้ดังนี้

2.1 การใช้พยัญชนะ มีลักษณะการใช้ดังนี้

2.1.1 พยัญชนะ ข นิยมใช้แทน ช เช่น ข้ำ (ชา) เข้า (เขา) เข้น (เข็ญ) ของ (ข้อง) เป็นต้น

2.1.2 พยัญชนะ ซ นิยมใช้แทน ค เช่น พูซ (พูด) พราซ (พรวด) สุซ (สุด) ถัซ (ถัด) ถิซ (ถิด) ย่อซ (ยอด) เป็นต้น

2.1.3 พยัญชนะ ร นิยมใช้แทน น เช่น เป็ร (เป็น) วอรร (วอน) เจ็ร (เงิน) ฉัร (ฉั่น) เม็ร (เม้น) เห็ร (เห้น) พัร (พัน) เป็นต้น

2.1.4 พยัญชนะ น นิยมใช้แทน ล เช่น น้วน (นวล) นีน (นิล) ถวิน (ถวิล) เป็นต้น

2.1.5 พยัญชนะ ฌ บางครั้งใช้แทน ร เช่น ส้งสาน (สงสาร) กาน (การ) อาดูน (อาดูร) เป็นต้น

2.1.6 พยัญชนะ ภ นิยมใช้แทน พ เช่น ภรัาย (พราย) ภีน (พีน) ภัง (พัง) ภริก (พลิก) ภวััก (พวก) เป็นต้น

2.1.7 พยัญชนะ อ และ ห ที่เป็นอักษรนำพบว่า อักษร อ และ ห เป็นอักษรนำจะพบมากกว่าคำในภาษาไทยปัจจุบัน เช่น จำหน่ง (จ่านง) จำหนันจา (จ่านรจา) หนา (น่า) ไหม (ไม้) อยิก (หยิก) เอ็ยอณ (เอ็ยอน) กุหมาน (กุมาร) อยุง (ยุ่ง) อาหรม (อารมณ) กำม่อคัค (กำคัด) ถ่อว้าย (ถวาย) เป็นต้น

2.2 การใช้สระ มีลักษณะการใช้ดังนี้

2.2.1 การใช้สระ ไอ นิยมให้มี ย ตาม เช่น ไปย (ไป) ไรย (ไร) ไสย (ใส) ใจย (ใจ) ไม้ย (ไม้) ไนย (ไน) ใหัย (ให้) เป็นต้น

2.2.2 การใช้สระ โอ นิยมใช้กับคำที่มีเสียงวรรณยุกต์โท และนิยมมี ย ตาม เช่น ไหย (ให้) ไคย (ไค) ไมย (ไม้) ไวย (ไว้) เป็นต้น

2.2.3 การใช้ไม้หันอากาศ คำที่ประสมด้วยสระ อะ มีตัวอื่นสะกดนิยมใช้ไม้หันอากาศ แต่ถ้าใช้ น สะกดมักใช้ รร หรือ ร แทน เช่น วัร (วัน) ฉัร (ฉั่น) พัร (พัน) เป็นต้น

2.2.4 การใช้สระ เอือ ถ้ามีตัวสะกดใช้ในรูปแบบ เอือ แต่ถ้ามีตัวสะกดจะใช้ในรูปแบบ เอือ เช่น เหมือน (เหมือน) เรือ (เรือ) ขึ้น (ขึ้น) เหลือ (เหลือ) เดือน (เดือน) อื่น (อื่น) ดิน (ดิน) เป็นต้น

2.2.5 การใช้สระ เออะ เออ ถ้ามีตัวสะกดใช้ เอ เช่น เกริก (เกริก) เดิน (เดิน) เสริม (เสริม) เซ็น (เชิญ) เกร็ด (เพร็ด) เป็นต้น

2.2.6 คำประสมด้วยสระ อัว นิยมลดรูปไม้หันอากาศ เช่น ตัว (ตัว) หัว (หัว) หัว (หัว) เป็นต้น

2.2.7 คำที่ประสมด้วยสระ อะ หรืออ่านออกเสียงสระ อะ นิยมใช้ทั้งประวิสรรชนีย์จะออกเสียงเป็นออ และใช้เครื่องหมาย หรือ กำกับบนตัวพยัญชนะ เช่น ถ่อว้าย (ถว้าย) ส่ว๊าด (สวาท) ป้ว๊ัดบ (ประดับ) จั๊ (จะ) มะโหระส่วบ (มหรสพ) ร่อร๊าย (ระร่าย) เล่อม้อ (ละเมอ) กระทบ (กระทบ) ถ่อห้ว๊าย (ถว้าย) ส่ว๊าย (สวาย) ล่อ (ระดู) หน่อ (คะนึ่ง) เป็นต้น

2.3 การใช้วรรณยุกต์ นิยมใช้วรรณยุกต์ เอก และวรรณยุกต์ โท แต่ที่นิยมมากได้แก่ วรรณยุกต์โท คำที่มีเสียงวรรณยุกต์โทมักจะไม่ใช้รูปวรรณยุกต์ เช่น โอ (โอ) หน้า (หน้า) ตอง (ตอง) เจ้า (เจ้า) เข้า (เข้า) ไห (ไห) โดย (ได้) ร้อย (ร้อย) ห้อย (ห้อย) บาน (บ้าน) กระชอย (กระช้อย) เป็นต้น

คุณค่าและลักษณะเด่น

วรรณกรรมนิราศเดือน แม้ว่าจะเป็นวรรณกรรมที่กวีในท้องถิ่นปักษ์ใต้คัดลอกขึ้นจากวรรณกรรมเมืองหลวงก็ตาม แต่ก็ยังเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและลักษณะเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีอยู่หลายประการดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนคำและอักษรวิธี

การคัดลอกวรรณกรรมของกวีท้องถิ่นในเรื่องนี้พบว่าเป็นการคัดลอกเนื้อหาสาระเป็นหลัก ส่วนคำและอักษรวิธีที่ใช้ มีการปรับเปลี่ยนจากภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาถิ่นปักษ์ใต้ที่เขียนคำตามภาษาพูด และมีการเพิ่มเติมคำหรือลดคำให้แตกต่างไปจากต้นฉบับเดิม บางตอนมีการแต่งเพิ่มเติมก็มี ดังตัวอย่างการปรับเปลี่ยนคำและอักษรวิธีจากภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาถิ่นปักษ์ใต้

ฉบับนายมี	ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
ตำราอุรณย์ขมเนื่องในท้องหอ	ตำร่าร่นร่นขมของในยท้องหอ
เฝ้าเคล็กลอเจรจาว่ากุศล	เฝ้าเคลลล่อจิ้นจ้อจาวากุศล

ประเพณีลอยกระทงในเดือน 12 เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนภาพประเพณีไทยที่สามารถมองเห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ได้เป็นอย่างดี มีตัวอย่างดังนี้

2.1 ประเพณีสงกรานต์ คนไทยสมัยก่อนถือว่า วันสงกรานต์ในเดือน 5 เป็นวันปีใหม่ของไทย ผู้คนในแต่ละชุมชนต่างร่วมกันไปทำบุญที่วัดรดน้ำพระพุทธรูป มีงานสนุกสนานหนุ่มสาวแต่งกายสวยงาม และมีการเล่นเบ๊ยะ เล่นถั่ว และเล่นไฟ เป็นการพนันที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยได้ค่อนข้างชัดเจนมาก ดังระบุไว้ว่า

โถล่อคูเดือนหาหน้าคิมหัน
 กล้วยม่อนุดแสนสุกต่อหนูกครัน
 โดยดูกันพิศวงเมื่อสงกรานต์
 ทั้งผู้ตีเขินใจไซยอั้งคาด
 อប់พิวาพุทธรูปในวิหาน
 ล้วนแต่งตัวทั่วกันไว้ส่งกร่าง
 คูสาครานพรเถิดพริ้งทุกญิงชาย
 ทิถ้ำแก่นแม่มีจะมีจะครายเทียว
 ฐูดเปลียวกินหวานลูกหลานหลาย
 ทีก้ามอัดซัดสี่สั่วยทั้งกำย
 เทียวถ่อว้ายนำมหอมมอมษรตทา

อีกตอนหนึ่งกล่าวถึงการเล่นพนันในวันสงกรานต์ไว้ว่า

บางเส้นเบ๊ยะเสี่ยถั่วจนมีมัด
 ไคร้ซัดติดตากวางกันเหลิง
 บางจุดมีฮือผ้าคากันเบ็ง
 ทิรัฐเซ็งทำแปดเก่าเป็นเจามือ
 เข้าตัดไฟด้ายแพ่เหลือแต่ผ้า
 สิ้นปิ่นยาบ่นพลาจครางงี้

2.2 ประเพณีเข้าพรรษา เป็นประเพณีที่คนไทยได้ยึดถือปฏิบัติกันมาช้านานที่พระสงฆ์จะต้องอยู่จำพรรษาภายในวัดเป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เป็นวันออกพรรษา ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้ชายนิยมบวชเพื่อเข้าพรรษาดังกล่าวได้บุญมากมีการทำบุญถวายสิ่งของเครื่องบูชาแก่วัดและพระสงฆ์ ดังระบุไว้ว่า

พ่อถึงเดือนแปดแฉ่จ้อฬซึงยับผ่ม
 แลล่คูร์พระพิรสาเข้ามาฝาง
 ช้วนจะบวัดเป็นพระสะหระนาง
 อยู่เห็นหางเห็นกันเมื่อวันทำบุญ
 ปรีคัพพุมบุพผาพริกสากระถาง
 รูปแรคฆางโคคคว่ายซ้ายกันนูน
 ตุกกะตาทนาพราหม่งามละมุน
 ต้นพีกุนลินจิดูคี่จิง
 ต้นใหม่ยทองเสาทงหุงจีผึ่ง
 กุละสะหลิ่งเข้าชายพิวกชายยิง
 อุ่นรุคยูกินรช่ออนพริง
 มีทุกสิ่งซื่อมานุอ่าพระ
 พ่อมาถึงขึ้นกุฎีที่รู้จักทักกรักศนิจ
 คัดจะริคพุดจาวีสาสะ
 พระหนุม ๆ กกลมไยทำไมละ
 เสียงจันร่าพาสาน้าย

2.3 ประเพณีทอดกฐิน หลังจากประเพณีออกพรรษาตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ก็จะมีประเพณีทอดกฐินที่พุทธศาสนิกชนร่วมกันนำผ้ากฐินและปัจจัยอื่น ๆ ไปทอดถวายวัดเพื่อบำรุงพระพุทธศาสนา ประชาชนหนุ่มสาวแต่่าแก่ร่วมกันแห่แห่นผ้ากฐินหรือองค์กฐินไปทอดที่วัดทำให้หนุ่มสาวมีโอกาสได้พบกันหรือได้สนุกรสนานและสนิทสนมกัน นำไปสู่การเลือกคู่ครองชีวิตของแต่ละคน ดังระบุไว้ว่า

เดือนสิบเอ็ดเส็ดทุระพระวะสา
 เขาพาราเซ่งแซแห่กระถิน
 ลงเรือเปรียบพายชักเหมื่อนนำบิน
 กระแสสินทุส่าคปรีคเข้าพ้อง
 สนุกรสนารข่านฮ้าวฉ้าวสนัน
 บางแขงกันขันสูเบ้นคูล้อง
 แพะชนะปะตาพุดจาล้อง
 ตามทำนองเล่นกระถินสินทุกปี
 ไปชวยแหแลกันกระสันสวาด
 นุชนาฎพ่ายเรือไสยเสื่อสิ

จนเปียกชุ่มคุดั่งอสังคี
 เส้นเกสีโสภสร้อยกัพร้อยยับ
 เหมือนดกแซกแบกโสภโวสักพ้อม
 คู่มัวม้อมนำตาเมื่อซ้ากลับ

2.4 ประเพณีลอยกระทง ในเดือน 12 กวีได้พูดถึงประเพณีลอยกระทงหลวงและ
 ประชาชนลอยกระทงในแม่น้ำลำคลอง มีการจุดดอกไม้ไฟ พลุ สว่างไสว บางก็จัดกระบวนแห่ผ้า
 ป่า เล่นสักรวา ขับประโคมดนตรี มีละครแสดง ผู้คนสนุกสนานกันทั่วหน้า ดังระบุไว้ว่า

ถึงเดือนสิบสองล่องลอยกระทงหลวง
 ช่นทั้งปวงล้อยตามอร่ามแสง
 ดอกไม้ไฟโชดขวิ้งเป็นดวิ้งแดง
 ทังพลุแรงตึงตึงคังสะท้าน
 เสียงน้กบินพราษพริ้วดรีวด
 อ่อกหวัรีเฮฮาอุฎฉาน
 ล้วนผู้ค่นกันหลามตามตะพาน
 อล่มานนาวาโนสาคอน
 บางก่แห่ผ้าป่าพุดสาปิก
 มีเรือชักแข็งแ่แลส่หล่อร
 ขับปรีโคมค่นตรีมีระคอน
 อ่รชวานรารายูน้ำเรือ
 บางรองสักระวาใส่น้ำทับ
 ลูกคูรับพรอมเพราะเสนาะเหลือ
 ฟิงสำเนียงสัชตรีไม่มีเคเรือ
 เป็น ไยเยอจับในน้ำใจชาย
 ฟิงสัมนียงเสียงนางทิกถ่างน้ำ
 แล้วหวันต่ำถุกน้กถึงนุชที่สุคม้าย

ด้วยหลักฐานต่าง ๆ ที่กล่าวมาจึงพอจะสรุปได้ว่า วรรณกรรมเรื่องนิราศเดือนฉบับภาษาถิ่น
 ปักษ์ใต้ เป็นวรรณกรรมที่น่าสนใจและมีคุณค่าทางการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะเป็น
 วรรณกรรมที่แพร่กระจายจากภาคกลางหรือเมืองหลวงสู่ภาคใต้ เป็นที่นิยมของผู้คนในท้องถิ่น จึงมี
 การจดจำและคัดลอกสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนปัจจุบัน

**นิราศเดือน : การเปรียบเทียบฉบับนายมี
กับฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้**

นิราศเดือน : การเปรียบเทียบฉบับนายมีกับฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ไอ้ฤดูเดือนห้าหน้าคิมหันต์ พวกมนุษย์สุดสุขสนุกครัน ได้ดูกันพิศวงเมื่อสงกรานต์ ทั้งคู่ตั้งใจใส้อังคาส</p>	<p>ไอ'ล่อดู¹เดือน'ห้า'หน้า'คิมหัน'⁶ ภวัก⁷ม่อนนุด⁸แสนสุขส่อหนุก⁹ครัน โดย¹⁰ดูกันพิศวงเมื่อ¹¹สงกรานต์¹² ทั้ง¹³ผู้¹⁴ตีเข้น¹⁵ใจ¹⁶ไซ¹⁷อั้งคาส¹⁸</p>

*ต้นฉบับนายมี คัดจากภาคผนวกหนังสือวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นของสมพันธ์
เลขะพันธ์ หน้า 323 - 329, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

¹ไอ = ไอ้

²ล่อดู = ระดู, ฤดู

³เดือน = เดือน

⁴ห้า = ห้า

⁵หน้า = หน้า

⁶คิมหัน = คิมหันต์, ฤดูร้อน

⁷ภวัก = พวก

⁸ม่อนนุด = มนุษย์

⁹ส่อหนุก = สนุก

¹⁰โดย = ได้

¹¹เมื่อ = เมื่อ

¹²สงกรานต์ = สงกรานต์

¹³ทั้ง = ทั้ง

¹⁴ผู้ = ผู้

¹⁵เข้น = เข็ญ

¹⁶ใจ = ใจ

¹⁷ไซ = ใส

¹⁸อั้งคาส = อังคาส

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
อภิวัตพุทธรูปในวิหาร ส่วนแต่งตัวทั่วกันวันสงกรานต์ คุสคราญเพริศพริ้งทั้งหญิงชาย ที่เฒ่าแก่แม่มีใครเที่ยว สุดเปรี้ยวกินหวานลูกหลานหลาย ที่กำดัดซัดสี่สวายทั้งกาย	อับพิวา ¹ พุทธรูปในย ² วิหาน ³ ล้วนแต่ง ⁴ ตัว ⁵ ทั่ว ⁶ กัน ⁷ วัน ⁷ สงกรร ⁸ คุสคราน ⁹ เพริศพริ้ง ¹⁰ ทุกหญิงชาย ¹¹ ที่เฒ่าแก่แม่มี ¹² จะคราย ¹³ เที่ยว สู ¹⁴ อดเปรี้ยว ¹⁵ กิน ¹⁶ หวานลูกหลานหลาย ที่กำม่อดัด ¹⁷ ซัดสี่สวาย ¹⁸ ทั้งก้าย ¹⁹

¹อับพิวา = อภิวัต , อภิวัต

²ในย = ใน

³วิหาน = วิหาร

⁴แต่ง = แต่ง

⁵ตัว = ตัว

⁶ทั่ว = ทั่ว

⁷วัน = วัน

⁸สงกรร = สงกรานต์

⁹สคราน = สะคราญ , หญิงงาม , สวาย

¹⁰เพริศพริ้ง = เพริศพริ้ง

¹¹หญิงชาย = หญิงชาย

¹²มี = มี

¹³คราย = ไคร

¹⁴สู = สู

¹⁵เปรี้ยว = เปรี้ยว

¹⁶กิน = กิน

¹⁷กำม่อดัด = กำมะดัด , กำดัด , กำหนด

¹⁸สวาย = สวาย

¹⁹ก้าย = กาย

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
เทียวถวายน้ำหอมพร้อมศรัทธา บ้างก็มีที่สวาทมาดพระสงฆ์ ต่างจำนงนึกกำคัดขีดศึกษา ได้แต่เพียงพุดกันจำนรรจา นานนานมากลับ ไปแล้วใจครอม ล้วนแต่งตัวเต็มงามทราวมสวาท ใส่ลีลาตฟุ้งเฟื่องด้วยเครื่องหอม	เทียว ¹ ถ่อว้าย ² น้ำม ³ หอมนม ⁴ ษรัทธา ⁵ บางก่อ ⁶ มีที่ส่วัด ⁷ มาดพระสง ⁸ ตางจำหน่ง ⁹ นึกกำม่อคัษขัศศึกษา ¹⁰ โดยแต่เพียงพุดกันจำหนันจา ¹¹ นานนานมากลับ ¹² ไปย ¹³ แล้วใจกรอม ¹⁴ ล้วนแต่งตัวเต็ม ¹⁵ งามชามส่วัด ¹⁶ ใส่ ¹⁷ ลี ¹⁸ ลาตฟุ้งเฟื่อง ¹⁹ ด้วยเครื่อง ²⁰ หอม

¹เทียว = เทียว

²ถ่อว้าย = ถวาย

³น้ำม = น้ำ

⁴นม = น้อม

⁵ษรัทธา = ศรัทธา

⁶ก่อ = ก็

⁷ส่วัด = สวาท

⁸พระสง = พระสงฆ์

⁹จำหน่ง = จำนง

¹⁰ขัศศึกษา = ขัดศึกษา

¹¹จำหนันจา = จำนรรจา

¹²กลับ = กลับ

¹³ไปย = ไป

¹⁴กรอม = ครอม

¹⁵เต็ม = เต็ม

¹⁶ชามส่วัด = ทราวมสวาท

¹⁷ใส่ = ใส่

¹⁸ลี = ลี

¹⁹ฟุ้งเฟื่อง = ฟุ้งเฟื่อง

²⁰เครื่อง = เครื่อง

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
สงกรานต์ที่ตรุษที่ไม่มีหอม ประดับพร้อมแหวนเพชรเม็ดมุกดา มีเท่าไรใส่เท่านั้นฉันผู้หญิง ดูเพริศพริ้งเพราะเอกเหมือนเมขลา รามสูรเดินดินสิ้นศักดิ์ดา เทียวไล่คว่าลางทีก็มีเชิง บ้างเล่นเบี้ยเสียดัวจนมัวมีด	สงกรานต์ที่ตรุษ ¹ ที่ให้มีหอม ² ประดับ ³ พร้อม ⁴ แหวนเพชร ⁵ เม็ด ⁶ มุกดา มี ⁷ เท่าไร ⁸ ใส่ ⁹ เท่านั้นฉันผู้หญิง ดูเพริศพริ้งเตรา ¹⁰ เอกเหมือนเมกก่อขลา ¹¹ รามสูน ¹² เดินดินสิ้น ¹³ ศักดิ์ดา ¹⁴ เทียวไล่ ¹⁵ คว่าลางทีก็มีเชิง ¹⁶ บ้างเล่นเบี้ย ¹⁷ เสียดัว ¹⁸ จนมัวมีด

¹ตรุษ = ตรุษ

²หอม = มอม

³ประดับ = ประดับ

⁴พร้อม = พร้อม

⁵แหวนเพชร = แหวนเพชร

⁶เม็ด = เถ็ด, เม็ด

⁷มี = มี

⁸เท่าไร = เท่าไร

⁹ใส่ = ใส่

¹⁰เตรา = เพราะ

¹¹เมกก่อขลา = เมขลา

¹²รามสูน = รามสูร

¹³สิ้น = สิ้น

¹⁴ศักดิ์ดา = ศักดิ์ดา

¹⁵ไล่ = ไล่

¹⁶เชิง = เชิง

¹⁷เล่นเบี้ย = เล่นเบี้ย , เป็นการพนันชนิดหนึ่ง

¹⁸ดัว = ถั่ว , เป็นการพนันชนิดหนึ่ง

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ใคร^๑จี^๒ติดตากถางวางกันเหลิง^๓ บ้างจุดมือ^๔ยื้อผ้า^๕ค้ำกันเป็ง ที่^๖รู^๗เชิง^๘ทำ^๙แปด^{๑๐}เก๋า^{๑๑}เป็น^{๑๒}เจ้า^{๑๓}มือ เขา^{๑๔}ตัด^{๑๕}ไฟ^{๑๖}ตาย^{๑๗}แพ^{๑๘}เหลื่อ^{๑๙}แต่^{๒๐}ผ้า สิ้น^{๒๑}ปัญญา^{๒๒}บ่น^{๒๓}พลง^{๒๔}คราง^{๒๕}หือ^{๒๖} ๆ นั่ง^{๒๗}เสียว^{๒๘}ใจ^{๒๙}เต็ม^{๓๐}ที่^{๓๑}ต้อง^{๓๒}หนี^{๓๓}มือ ไม่^{๓๔}สัด^{๓๕}ชื้อ^{๓๖}ทำ^{๓๗}ไฟ^{๓๘}ตาย^{๓๙}เขา^{๔๐}เอง ดู^{๔๑}เขา^{๔๒}เล่น^{๔๓}เป็น^{๔๔}ฤดู^{๔๕}ไม่^{๔๖}รู้^{๔๗}ขาด นุช^{๔๘}นา^{๔๙}ฎ^{๕๐}พืง^{๕๑}กะ^{๕๒}เตาะ^{๕๓}ขึ้น^{๕๔}เหมาะ^{๕๕}ะ^{๕๖}เหม็ง^{๕๗}</p>	<p>ไคร^๑จี^๒ติดตากถางวางกันเหลิง^๓ บางจุดมือ^๔ยื้อผ้า^๕ค้ำกันเป็ง ที่^๖รู^๗เชิง^๘ทำ^๙แปด^{๑๐}เก๋า^{๑๑}เป็น^{๑๒}เจ้า^{๑๓}มือ เขา^{๑๔}ตัด^{๑๕}ไฟ^{๑๖}ตาย^{๑๗}แพ^{๑๘}เหลื่อ^{๑๙}แต่^{๒๐}ผ้า สิ้น^{๒๑}ป็น^{๒๒}ยา^{๒๓}บ่น^{๒๔}พลง^{๒๕}คราง^{๒๖}จิง^{๒๗} นั่ง^{๒๘}เสียว^{๒๙}ใจ^{๓๐}เต็ม^{๓๑}ที่^{๓๒}ต้อง^{๓๓}หนี^{๓๔}มือ ใหม่^{๓๕}สัด^{๓๖}ชื้อ^{๓๗}ทำ^{๓๘}ไฟ^{๓๙}ตาย^{๔๐}เขา^{๔๑}เอง ดู^{๔๒}เข้า^{๔๓} เล่น^{๔๔}เป็น^{๔๕}ลัด^{๔๖}ไม้^{๔๗}รู้^{๔๘}ขาด นุด^{๔๙}ช่อน^{๕๐}นาด^{๕๑}กะ^{๕๒}เตาะ^{๕๓}เห^{๕๔}มา^{๕๕}เหม็ง^{๕๖}</p>

^๑ไคร = ใคร

^๒จี = จี

^๓เหลิง = เหลิง

^๔แปดเก๋า = แปดเก๋า, การพนันชนิดหนึ่ง

^๕ไฟ = ไฟ

^๖ป็นยา = ปัญญา

^๗จิง = จือ, หือ

^๘ใหม่ = ไม้

^๙สัดชื้อ = สัตย์ชื้อ

^{๑๐}ไฟ = ไฟ

^{๑๑}ดู = ดู

^{๑๒}เข้า = เขา

^{๑๓}ลัด = ระดู, ฤดู

^{๑๔}ไม้รู้ = ไม้รู้

^{๑๕}นุดช่อนาด = นุชนาฎ

^{๑๖}กะเตาะ = กะเตาะ, กระจาด, แกรุ่น

^{๑๗}เหมาเหม็ง = เหมาะเหม็ง

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>บ้างก็หลงเลยเล่นเป็นนักร้อง ฉันทึ่เกรงกลัวนักร้องไม่รักเลย ทั้งหนุ่มสาวฉาวฉานด้วยการเล่น บ้างซุ่มเป็นผีแว้วกันเสียเลย แต่ตัวเราเปล่าไปมิได้เลย ไอ้ออกเฮ้ยคิดไปแล้วใจตรม ให้เจ็บจุกทุกข์เท่าศิริศรี ด้วยไม่มีคู่ซิดสนิทสนม ทุกวันนี้ใครมีซิ่งซุ่ม สำราญรมย์เริงจิตเป็นนิจกาล เมื่อไรเล่าเรานี้จะมีบ้าง</p>	<p>บางก้อหลังเลยเล่นเป็นลักเล่ง¹ ฉันทึ่เกรงกลัวนักร้องไม่รักเหล็ย² ทั้งหนุ่มสาว³ฉาวฉานควย⁴กานเหล็ย⁵ บางก้อซุ่ม⁶กันเป็นผีแว้วกันเสียเหล็ย ๓๓๓ตัวเราเปล่าไปโยไหม้โดยเซ็ย⁷ ไอ้ออกเฮ้ยคิดไปแล้วใจกร่ม⁸ โยยเจ็บจุกทุกข์เท่าศิริศรี¹⁰ ควยไหม้บมิคูซิด¹¹ศันิดสน่ม¹² ทุกวันนี้ใครมีซิ่งซุ่ม สำรม¹³เรินจิต¹⁴เป็นนิจจะกาน¹⁵ เมื่อไรเล่าเรานี้จ้อ¹⁶มีหมาง¹⁷</p>

¹ลักเล่ง = นักร้อง

²เหล็ย = เลย

³หนุ่มสาว = หนุ่มสาว

⁴ควย = คั่ว

⁵กานเหล็ย = การเล่น

⁶ก้อซุ่ม = ก็ซุ่ม

⁷แต่ตัวเราเปล่าไปโยไหม้โดยเซ็ย

⁸กร่ม = ตรม

⁹จุก = ทุกข์

¹⁰ศรี = ศรี

¹¹ซิด = ซิด

¹²ศันิดสน่ม = สนิทสนม

¹³สำรม = สำรมย์ , สำราญรมย์

¹⁴เรินจิต = เริงจิต

¹⁵นิจจะกาน = นิจกาล

¹⁶จ้อ = จะ

¹⁷มีหมาง = มีหม้าง , มีบ้าง

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>จะได้ว่างเว้นทุกข์สนุกสนาน แต่นึกตรองปองหามาช้านาน ทอดสะพานเข้าที่ไหน ไม่ได้เลย รำคะนั่งถึงนุชสุดวิตก ถึงเดือนหกเข้าแล้วหนาเข้าซ้ำเอ๋ย เขาแต่งงานปลูกหอขอกันเขย เราจะเฉยอยู่ก็เห็นไม่เป็นการ เขาแรกนาแล้วมานักขัตฤกษ์ เอิกเกริกโกนจุกทุกสถาน ที่กำดัดจัดแจงกันแต่งงาน มงคลการตามแต่ให้ประเพณี</p>	<p>จะได้โดยว่างเว้นทุกศนุกขนาน¹ แต่นึกสรอง²ปองหามาช้านาน ทอดต่อพาน³เข้าที่ไหนยใหม่ได้ยเลย แต่พินั่งถ้านึกถึงนุช⁴สุดวิตก ๗/๘ ถึงเดือนหกแล้วหน้าหนิดจา⁵เอ๋ย เข้าแต่งงานกปลูก⁶หอขอกันเขย เราจะเฉยอยู่เห็นไม้อยเป็นผน⁷ เข้าแรกนา⁸มานัดบั้งดิเรก⁹ ก่อเอิกเกริก¹⁰โกจรุก¹¹ทุกสถาน ที่กำม่อัดจัดแจงบางแต่งงาน มุงคูน¹²กานตามเล¹³พระเวณี¹⁴</p>

¹ศนุกขนาน = สนุกสนาน

²สรอง = สรอง , ตรอง

³ชา = ช้า

⁴ต่อพาน = ตะพาน , สะพาน

⁵เข้า = เข้า

⁶นุด = นุช

⁷หนิดจา = นิจจา

⁸ปลูก = ปลูก , สร้าง

⁹ผน = ผล

¹⁰แรกนา = ประเพณีแรกนาขวัญ

¹¹นัดบั้งดิเรก = นักขัตฤกษ์

¹²ก่อเอิกเกริก = ก่อเอิกเกริก

¹³โกจรุก = โคนจุก

¹⁴มุงคูน = มงคล

¹⁵เล = เล่ห์

¹⁶พระเวณี = ประเพณี

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ไอ้อ้อกอาดมานี้้อากัฟ ทั้งไร้ทรัพย์สาระพัดนำบัคสี ดูเพื่อนบ้านเขาทั้งหลายสบายดี เขาคิดมีลูกเมียเสียทุกคน สำราญรมย์ชมน้องในห้องหอ เฝ้านเกลียดล่อเจรจาว่ากุศล ที่ยังไม่ส่งตัวนีกกลัวตน ก็ต่างคนต่างนีกะนั่งตรอง ไอ้ออกเฮี้ยยังไม่เคยจะมีผิว สงสารตัวตั้งแต่มีแต่หมอง มิได้ทาแป้งขมิ้นดินสอพอง จะมีทองแท้แล้วไม่แคล้วเลย เสียขายแก้มผุดผองจะต้องจูบ จะซิดซุบพักครานิจจาเฮี้ย เสียขายนมจะระบมเพราะมือเซย</p>	<p>ไอ้ออกเฮี้ยอาดตอมา¹นี้อาพับ ทั้งร้าย²ชั่ว³ทรัพย์⁴หนาบับสี⁵ ดูเพื่อนบ้านทั้งหลายสอบายดี เขาคิดมีลูกเมียเสียทุกคน สำร่าร่นร่มชมนอง ไนยห้องหอ เฝ้าเคลาคล่อจิ้นล่อจาว่ากุสน ที่ยังไม่ส่งตัวนีกกลัวตัน ก่อต่งสงค่นตงนีกค่อนั่งตรอง⁶ สออ้อกเฮี้ยยังไม่เคยจะมีผิว⁷ สงส่าร่นตัวตั้งแต่มีแต่หมอง⁸ หมี่อโดยท่าแปงข่อหมี่รคินสอพออง⁹ จะมีทองแท้แล้วไม่แคล้วเลย¹⁰ เสียค้ายแก้มผุดผองหน้าตองจูพ¹¹ จะซิดซุบพักข่าหนัดจ่าเฮี้ย¹² เสียคายนมด้วยรบมเพร่ามีซาย¹³</p>

¹อาดตอมา = อาตมา

²ร้าย = ไร้

³ชั่ว = ทรัพย์

⁴ทรัพย์ = สาระพัด

⁵บับสี = บัคสี

⁶ก่อด่างค่นตางนีกค่อนั่งตรอง

⁷ไอ้ออกเฮี้ยยังไม่เคยจะมีผิว

⁸สงส่าร่นตัวตั้งแต่มีแต่หมอง

⁹หมี่อโดยท่าแปงข่อหมี่รคินสอพออง

¹⁰จะมีทองแท้แล้วไม่แคล้วเลย

¹¹เสียค้ายแก้มผุดผองหน้าตองจูพ

¹²จะซิดซุบพักข่าหนัดจ่าเฮี้ย

¹³เสียคายนมด้วยรบมเพร่ามีซาย

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ยังไม่เคยมีคู่ดูหน้าอาย ไทนจะปัดฟูกหมอนนอนด้วยผ้า ไม่เหมือนตัวเปล่าเปลือยเหนียวใจหาย จะไม่มีก็ไม่ได้ไม่สบาย พวกผู้ชายเจ้าชู้มักดูแคลน จะพูดเกี่ยวเกี่ยวลคให้อดสู ถ้ามีคู่คุ้มตัวเหมือนหัวแหวน ที่กลางคนบ่นบ้ำว่าน่าแค้น พ่อแม่แค้นจีนให้ไม่ชอบใจ เที่ยวหลบลิ้นีสถานที่ในบ้านช่อง มีพวกพ้องน้ำป่าไปอาศัย</p>	<p>ยังใหม่ยเคี้ยมิก^๑ หนาฮ้าย^๑ ไทนัยจ้ปัดโพก^๒ หมอนนอนด้วยผ้า ใหม่เหมือนตัวเปล่าเปลือย^๓เหนียว^๔ใจหาย จะไมยมีกใหม่ได้ยไมยสบ้าย พัวกผู้ชายเจ้าชู้^๕มักดูแคลน จะพู^๖เกี่ยว^๗เลียว^๘ลคน้ำอชดู^๙ ถามีคูอยู่กับตัวเหมือนเจ้าหัวแหวน ที่กลางคนบ่นบ้ำ^{๑๐}วานาแค้น พ่อแม่^{๑๑}แฉนจีน^{๑๒}ไหเจ้าใหม่ยชอบใจ เที่ยวหลบลิ^{๑๓}หนีเข้าป่าทิงบานของ มีพวกพอง^{๑๔}น้ำป่าเที่ยวอาไสย^{๑๕}</p>

^๑ยังใหม่ยเคี้ยมิกดูหน้าฮ้าย

^๒โพก = ฟูก

^๓เปลือย = เปลือย

^๔เหนียว = เหนียว

^๕ชู้ = ชู้

^๖พู = พูด

^๗เกี่ยว = เกี่ยว

^๘เลียว = เลี้ยว

^๙อชดู = อดสู

^{๑๐}บ้ำ = บ้า

^{๑๑}พ่อแม่ = พ่อแม่

^{๑๒}แฉนจีน = แฉ่นจีน , แค้นจีน

^{๑๓}ลิ = ลี

^{๑๔}พอง = พ้อง

^{๑๕}อาไสย = อาศัย

๘.๙๓๗๕๐

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>บ้างชอบชายรูปงามตามเขาไป ไม่อาลัยพ่อแม่ไปแต่ตัว ที่ไกลจนได้ปีครึ่งพึงจะผลิ อุตรีหนักหนาจะหาหัว ที่กลางคนละห้อยน้อยใจตัว ว่ารูปชั่วชายชัง ไม่หวังเซย ที่ตกพุ่มกุ่มกัลลัดขัด ในอก ถึงมุ่นหมกอยู่ในก็ไ้ไชย แสนสงสารหญิงชายไม่วายเลย โอ้ออกเอ๋ยเราก้เป็นเหมือนเช่นกัน ไม่พันตัวชั่วช้าว่าแต่เขา ตัวของเราเหมือนยักม้กกระสัน เห็นกะเตาะไม้ไ้ใจเป็นควัน เหลือจะกลั่นใจคอเที่ยวกรอกราย</p>	<p>บางพบชายรูปงามตามเขาไป ใหม่ย้เข้าไ้หล่ย^๑ของ^๒พ่อแม่ไปแต่ตัว .....ต้นฉบับตกไป..... .....ต้นฉบับตกไป..... .....ต้นฉบับตกไป..... วารูปชั่วชายทรง^๓ใหม่หวังเซย ที่ตกพุ่มกุ่ม^๔กัลลัดขัด ในอ่อก ถึงมุ่นหมก^๕อยู่ในยใจก่อไ้ไชยเฉย แสนสงสารใหม่^๖ยงชายไวยว้าย^๗เหลย โอ้ออกเอ๋ยเร้าก่อเป็นเหมือนเช่นกัน ใหม่^๘พ้^๘ตัวชั่วช้าวานเตเข้า ถึงตัวเร้าก่อเหมือนยักม้กกระสัน^๙ เห็นแค^{๑๐}ไนยเข้าไม้ยโคยโยเป็นมัน เหลือจะกรันใจ^{๑๑}ค่อ^{๑๒}เทยวโร่ราย^{๑๓}</p>

- ^๑เข้าไ้หล่ย = อาลัย
- ^๒ของ = ช้อง
- ^๓ทรง = ชัง
- ^๔พุ่มกุ่ม = พุ่มกุ่ม
- ^๕มุ่นหมก = มุ่นหมก
- ^๖ใหม่ = ไ้
- ^๗ไวยว้าย = ไ้ววาย
- ^๘พ้ = พัน
- ^๙ยักม้กกระสัน = ยักม้กกระสัน
- ^{๑๐}แค = แค
- ^{๑๑}กรันใจ = กลั่นใจ
- ^{๑๒}ค่อ = คอ
- ^{๑๓}วโร่ราย = ะราย

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ถ้ามีงานใหญ่โตมะโหระสพ ซึ่มักพบเห็นมากดูหลากหลาย เห็นนารัฐงามตามแทบตาย เพราะเมามายแรกรักนี่หนักจริง มีอิเหนาคราวนั้นขันหนักหนา ทำที่ท่าถูกในน้ำใจหญิง นอนละเมอเพื่อจิดคิดประวิง ฉันทนาวจริงพ่อบุญทองประคองที่ อันความรักมักละเมอจนเพื่อพัก เหมือนกับอกเรียมแล้วนะแก้วพี่ ให้โหยหวนครวญหาทุกราตรี สักก็ปีจะได้เฝ้าประคองนอน</p>	<p>ถามีเงา¹ใหญ่โตมะโหระสพ² กิมัก³พัพ⁴เห็นมากดูหลากหลาย เห็นนารัฐงามตามแทบตาย เพราเม้ามาย⁵เรื่อรัก⁶นี่หนักจริง⁷ มีเน้า⁸เหล้านัน⁹ขันหนักหนา ทำที่ท่าถูกในยน้ำใจหญิง นอนเล่อม¹⁰เพื่อจิดคิดประหวิง ฉันทเนา¹¹ยง¹¹พ่อบุญทองประคอง อันฟาม¹²รักมักล่อเมือ¹³จนเพื่อพัก เหมือนกับอกเรียมแล้วหน้าแก้วพี่ ให้ยโหยหวนครว¹⁴หาทุกราตรี สักก็ปี¹⁵จะไคยเฝ้าเฝ้า¹⁶</p>

¹เงา = งาน

²มะโหระสพ = มหรรสพ

³กิมัก = กิมัก , ซึ่มัก

⁴พัพ = พบ

⁵เม้ามาย = เมามาย

⁶เรื่อรัก = เรื่อรัก

⁷จริง = จริง

⁸มีเน้า = มีเนาะ , มีเหนา , อิเหนา

⁹เหล้านัน = เหล้านัน

¹⁰เล่อม = เลอเมอ , ละเมอ

¹¹เนายง = เนายิ่ง , หนวยิ่ง

¹²ฟาม = ความ

¹³ล่อเมือ = ละเมอ

¹⁴ครว¹⁴ = ครวญ

¹⁵สักก็ปี = สักก็ปี

¹⁶ไคยเฝ้าเฝ้า = กระนอน

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
กระทั่งถึงเดือนเจ็ดไม่เสร็จ โศก บังเกิดโรคแรงนักด้วยรักสมร สลากลักครจัดแจงแต่งหีบคอง อย่างแต่ก่อนหีบกระท่ายมีลายทอง ใส่คานรูปนาคาวายุกัณฑ์ ครั้นเดินหนักดูเดินแผ่นผยอง แสรกร้อยห้อยพวงมาลัยกรอง ใส่เข้าของหีบหามตามกันมา ทักวันนี้มีแต่จะทำแปลก ใส่โต๊ะเบกเดินควนมาถ้วนหน้า สารพัดแอมโธโซโกชนา ตามศรัทธาสัปบุรุษนุชองค์	พ้อกระทั่งถึงเดือนเจ็ดไม้เส็ดโศก บังเกิดโรคแรมหนักด้วยรักสม่อน ¹ สสลาก ² จัดแจงแต่งหีบคอง อย่างแต่ก่อนหีบกระท่ายหลายทอง ³ ใส่ล้วนรูปนาคาวายุกัณฑ์ ⁴ ครั้นเดินหนักดูเดิน ⁵ แผ่นผ้อย่อง ⁶ แสนก ⁷ ร้อยห้อย ⁸ พวงมาลัยกรอง ใส่เข้าของ ⁹ หีบหามตามกันมา ทุกวันนี้มีแต่จะแปรก ¹⁰ ใส่โต๊ะ ¹¹ เบกเดินควน ¹² มาถ้วนหน้า สารพัดแอมโธค ¹³ โพคช่อนา ¹⁴ ตามศีลศทา ¹⁵ สัมบุรูด ¹⁶ นุชช่นง ¹⁷

¹สม่อน = สมร

²สลาก = สลาก

³หลายทอง = หลายทอง , ลายทอง

⁴วายุพัก = วายุกัณฑ์ ชื่อนกในวรรณคดีแปลว่านกกินลม

⁵ดูเดิน = ดูเดิน

⁶แผ่นผ้อย่อง = แผ่นผยอง

⁷แสนก = แสรก , สาแทรก

⁸ร้อยห้อย = ร้อยห้อย

⁹เข้าของ = เข้าของ , ข้าวของ

¹⁰แปรก = แปลก

¹¹ใส่โต๊ะ = ใส่โต๊ะ

¹²ควน = ควน

¹³แอมโธค = แอมโธษุ

¹⁴โพคช่อนา = โภชนา

¹⁵ศีลศทา = ศรัทธา

¹⁶สัมบุรูด = สัปบุรุษ

¹⁷นุชช่นง = นุชช่นงค์

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ทั้งผู้ดีเจ็ญใจก็ไปมาก จับสลากหนังสือชื่อพระสงฆ์ รู้จักนามตามพบประสบองค์ ต่างจำนน้อมถวายรายกันไป พระนางองค์งกตกประหม่า ให้ยะดาเสียงสันอยู่หวันไหว สัพปุรุษกรวดน้ำรำในใจ ที่ผู้ใหญ่หมายประ โยชนโพธิญาณ ที่หนุ่มหนุ่มสาวสาวราวกับฉิ่ง นีกรำพันในจิตอธิษฐาน ให้มีเมียรูปงามทรมสคราญ มีเรือนบ้านคับคั่งเขามั่งมี อนงค์นาฏปรารถนาจะหาผิว ไม่เล่นถั่วกินเหล้ามาอาหนิ ให้รูปงามทรมชมอุคมดี</p>	<p>ทงผู้ดีเข่นใจนั้น¹ไปยมาก จับฉลากหนังสือชื่อพระสง รู้จักนามตามพบปรี่ส่บอง คตมจำหน่งนอมถ้อห้วยร่ายกันไปย พระนางอ่องอ่องงัก²ดักกำหนด³ โหยยาดครธา⁴เสียงสันอยู่วันไหวย⁵ สำบุรุด⁶คร้วค⁷นำมรำพิไร ที่ผู้ใหญ่หม้าย⁸ปรี่โหยคโพธิยาน ที่นุง⁹นง¹⁰สาวสาวครว¹⁰กับฉิ่ง นีกรำพันในยจิตอะทิสถาร¹¹ โหยยมีเมียรูปงามชามศัคราน¹² ที่เรือนบ้านคับเข่มั่งมี องน่งนาช¹³ปราคถ่น้ำจะหาผิว ที่ไมเล่นถั่วกินเหล้ามาอาหนิ โหยยรูปงามช้ามชมคุดม¹⁴ดี</p>

¹นั้น = นั้น

²อ่องงัก = งงก

³กำหนด = ประหม่า

⁴ยาดครธา = ยะดา

⁵วันไหวย = หวันไหว

⁶สำบุรุด = สัพปุรุษ

⁷คร้วค = กรวด

⁸หม้าย = หมาย

⁹นุง = หนุ่ม

¹⁰ครว = เท้า , สมัยเดียวกัน

¹¹อะทิสถาร = อธิษฐาน

¹²ชามศัคราน = ทรมสคราญ

¹³องน่งนาช = อนงค์นาฏ

¹⁴คุดม = อุคม

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p> ลางสตร์¹ปรารถนาหาขุนนาง มีเงินทองบ่าวไพร่²เครื่องใช้สอย จะนั่งลอยนวลสบายนุ่งลายอย่าง จี³แต่เรือเก้ง⁴พั้งลงนั่งกลาง ไปตามทางแถวชลที่คนพาย ที่ติดพันกันอยู่ที่ชู้⁵ชื่น ไม่นึกอื่นนึกมีแต่ที่หมาย ที่มีแล้วฉ่ำ⁶เพื่อเรือยสบาย ค่อยเว้นวาย⁷โสกเส้า⁸เบาหัวใจ กระทำมาหากินภิญโญ⁹ยิ่ง มีลูกหญิงลูกชายหมายอาศัย¹⁰ ที่ไม่มีฝั่งฝา¹¹ให้อาลัย </p>	<p> ลางสัซตรี¹ปราถณะหาขุนนาง มีเงินทองบ้ายไพร่²เครื่องซ่ายสอย³ จั่งนั่งลายนอน⁴สบายนุงลายอย่าง⁵ จี⁶แต่เรือเก้ง⁷พั้ง⁸ลงนั่งกลาง ไปยตามทางแถวช่น⁹ที่คนพาย ที่อติดพันกันที่ชู้¹⁰ชื่น ไม่นึกอื่น¹¹นึกมีแต่ที่หมาย ที่มีแล้วฉ่ำ¹²เฉื่อยเรือ¹³สบาย คอยเว้นวาย¹⁴โสกเส้า¹⁵เบาหัวใจ กระมาหาแตกินพินโย¹⁶ยิ่ง มีลูกยงลูกหซ่าย¹⁷หมายอาไสย¹⁸ ที่โหมยมีฝั่งฝา¹⁹ให้ออไลย²⁰ </p>

¹สัซตรี = สตรี

²บ้ายไพร่ = บ่าวไพร่

³ซ่ายสอย = ใช้สอย

⁴ลายนอน = ลอยนวล

⁵นุงลายอย่าง = นุ่งลายอย่าง

⁶จี = จี่

⁷เรือเก้งพั้ง = เรือเก้งพั้งเป็นเรือขนาดใหญ่ตรงกลางลำทำเป็นรูปเรือเก้งแบบศาลเจ้าจีน

⁸แถวช่น = แถวชล

⁹อื่น = อื่น

¹⁰ฉ่ำเฉื่อยเรือ = ฉ่ำเฉื่อยเรือ

¹¹วาย = วาย

¹²โสกเส้า = โสกเส้า

¹³พินโย = ภิญโญ

¹⁴ลูกหซ่าย = ลูกชาย

¹⁵อาไสย = อาศัย

¹⁶ฝั่งฝา = ฝั่งฝา

¹⁷ออไลย = อาลัย

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>เหมือนกับใจของฉันทที่พรรณนา คิดถึงนุชสุดที่รักให้หนักอก น้ำตาตกพรั่งพรายทั้งซ้ายขวา สักเมื่อไรจะไฉนแนบแอบอุรา ละห้อยหาโสภณรั้งรำพันคราง ถึงเดือนแปดแฉดอับยับฝน ฤดูคลพระวสาเข้ามาขวาง จวนจะบวชเป็นพระสละนาง อยู่เห็นห่างเห็นกันเมื่อวันบุญ ประดับพุ่มบุปผาพฤกษากระถาง รูปแรดช้างโคควายขายกันวุ่น ตุ๊กตาหน้าพราหมณ์งามละมุน ต้นพิกุลถิ่นจีตุคิจิง ต้นไม้ทองเสาธงหงส์จีผึ่ง คู่ละสสิ่งเขาชายพวกชายหญิง</p>	<p>เหมือนคัพโง่ย¹ของฉันทที่พรรณา² คิดถึงนุชสุด³รักให้หนักอก น้ำตาตกพรั่งพราย⁴ทั้งซ้ายขวา รักเมื่อไรจะแอบแนบอุรา ละห้อยหาโสภณรั้งรำพันระนา ฯลฯ พั่งเดือนแปดแฉดอับ⁵ซึ่งยับผ่ม⁶ แลตุคุด⁷พระพัสสาเข้ามาฝาง จวนจะบวคเป็นพระสละ⁸นาง อยู่เห็นห่างเห็นกันเมื่อวันทำบุญ ประดับพุ่มบุพผา⁹พริกสากระถาง รูปแรดช้างโคควาวัว⁹ขายกันวุ่น ตุ๊กตาหน้าพราหมณ์งามละมุน ต้นพิกุนถิ่นจีตุคิจิง ต้นใหม่ทอง¹⁰เสาท่งหุงจีผึ่ง¹¹ คู่ละสหลัง¹²เข้าชายพวกช้ายอิง</p>

¹คัพโง่ย = คับใจ

²พรรณา = พรรณนา

³สุด = สุด

⁴พรั่งพราย = พรั่งพราย

⁵แฉดอับ = แฉดอับ

⁶ยับผ่ม = ยับฝน

⁷สละ = สละ

⁸บุพผา = บุปผา

⁹ควาวัว = ควาย

¹⁰ใหม่ทอง = ไม้ทอง

¹¹หุงจีผึ่ง = หุงจีผึ่ง , หงส์จีผึ่งในสมัยก่อนชาวบ้านนิยมนำไปถวายวัด

¹²สหลัง = สสิ่ง

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>อุณรุทยุคกินนระชะอ่อนพริ้ง มีทุกสิ่งชื่อมานุชาพระ ขึ้นภูฏีที่รักรู้จักสนิท ตัดจรีตพุดจาวีสาสะ พระหนุ่มหนุ่มกัสมใจทำไมละ เสียงจ่าจะเจรจาพาสบาย ถ้าญาติโยมจริงจริงแล้วนั่งเฉย มีใครเอยดูหน้าปิ่นญาหาย ไม้พุดมากพาดพิงให้พริ้งพราย ดูเราะรายเรียบร้อยกระช้อยชด พรรษาหนึ่งสองพรรษาไม้ผาสุก เข้าบ้านกรุกเลยลาสิกขาบท เหมือนน้ำอ้อยช้อยถูกจมูกมด ใครจะอดได้เล่าพวกชาวเรา นึกกะนั่งถึงนางกลางพรรษา แต่ค้อยหาเข้าเย็นไม่เห็นเขา เที่ยวฟังเทศน์มิได้ขาดดูลาดเลา</p>	<p>อุณรุทยุคกินนระช่อน¹พริ้ง มีทุกสิ่งชื่อมานุชา³พระ พ้อมมาถึงขึ้นภูฏีที่รู้จักทักรักศันิจ คัจจะ⁴ริตพุดจาวีสาสะ พระหนุ่ม ๆ กคุมใจทำไมละ เสียงจัน⁵รจ่าพาสาบาย ถายาดโยมจริงใจแล้วนั่งเฉย หมีใคร⁶เยดูหน้าปิ่นญา⁷หาย ไม้พุดมากพาดพิงหัวพริ้งพราย⁶ ดู⁷เราะ⁸ราย⁹เรียบร้อยกระช้อยช⁸ พันะ⁹สา¹⁰หนึ่งสองพันสาไม้ผาสุก เข้าบ้านกรุกเลยลาสิกข่า¹⁰บ¹¹ เหมือนน้ำอ้อย¹¹ช้อย¹²ถูกจหมก¹²มด¹² ใคร⁶จะ⁶อด⁶ได้⁶เล่า⁶พวก⁶ชาว⁶เรา⁶ แต⁶น⁶ึก⁶กะ⁶นั่ง⁶ถึง⁶นาง⁶กลาง⁶พัน⁶ะ⁶สา⁶ แต⁶ค⁶้อย⁶หา⁶ทุก⁶เข้า⁶เย็น⁶ไม่⁶เห็น⁶เขา⁶ เทีย⁶ว⁶ฟัง⁶เทศ⁶น์⁶มิ⁶ได้⁶ขาด⁶ดู⁶ลาด⁶เลา⁶</p>

¹อุณรุท = อุณรุทเป็นชาคกเรื่องหนึ่งในพุทธศาสนา

²ชอ่อน = ชะอ่อน

³บุอชำ = บุษบา

⁴คัจจะริต = คัจจรีต

⁵จันรจ่า = เจรจา

⁶หัวพริ้งพราย = หัวพริ้งพราย

⁷เราะราย = เราะราย

⁸ช⁸ = ชด

⁹พันะสา = พรรษา

¹⁰สิกข่าบ¹⁰ = สิกขาบท

¹¹น้ำอ้อย = น้ำอ้อย

¹²ถูกจหมกมด = ถูกจมูกมด

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>เห็นแต่เขาคนอื่นไม่ขึ้นตา นั่งพิบเพียบเรียบร้อยน้อยไปฤฯ ประนมมือฟังธรรมชาติ ที่ฟังจริงนั่งรับจนหลับตา บ้างก้มหน้าฟังไปมิได้ใจ ที่ฟังเล่นเห็นกันเป็นขวัญเนตร ไม่ฟังเทศน์เอาบุญแม่คุณเอ๋ย มานั่งเล่นตากันฉันไม่เคย ไม่สิ้นเลยเหล่าตะกลามกามคุณ ที่ท่านแก่แก่ตัวยังชั้วดอก หมายจะออกห่างเหจากเมณุน ท่านอยากบวชสวดมนต์ชนเอาบุญ ที่แรกวันนี้แลهران^๒รำคาญใจ ด้วยความรักหนักเหลือเหมือนเรือเพียบ จนน้ำเลียบแควแล้วแจ้วไม่ไหว ถ้าพอนของขึ้นเสียบ้างยังชั้วใจ แจ้วไปไหนไปได้ไม่หนักแรง โอ้อ้ออกขามราเหล่าหนุ่มหนุ่ม อยากใคร่สู่มปลาหนองเที่ยวส่องแสง ตัวฉันเล่าเผาคั้งด้วยกลางแกลง จะพลิกแพลงไปอย่างไรก็ไม่รู้ โอ้อ้อใจจะสมอารมณ์รัก ใครช่วยชักฉันจะไหวให้หัวหมู</p>	<p>เห็นแต่เจ้าคุณอื่นไม่ขึ้นตา นั่งพิบเพียบเรียบน้อยไปฤฯ ปรนอมมือฟังทิมเทศน์ ที่ฟังจริงนั่งรับ'จนหลับตา บางก้มหน้าฟังไปยมิโดยเจ็ย ที่ฟังเล่นเห็นกันเป็นขวัญเนต ไปยฟังเทศเอาบุญเทิดแม่คุณเอ๋ย มาเล่นตากันกันฉันไม่ยเค็ย ไม่สิ้นเหลือเหล่าตะگرامกามคุณ ที่ทานแก่ ๆ ตัวยงชั้วดอก หมายจะออกห่างเหจากเมณุน ทารอยากจะบ'วัดส'วดเอา'มน'ข่นเอา'บุญ ที่แรกวันนี้แลهران^๒รำคาน'ใจย ท้อคความรักหนักเหลือเหมือนเรือเพียบ น้ำหมันเกรียบแควแล้วแจ้วไหวย ถ้าพอนข่องขึ้นเสียบ้างเป็นอยางไรย แจ้วไปไหนยไปยไคอไม่หนักแรง โอ๒อ้อก'ข่าวเร้าเหล่า'หนุ่ม๒ อย่าจะใคร่'ย'สุ่ม'ปราน'นอน^๓เที่ยวเสาะ'ซ่น'แขวง^๔ ตัวฉันเล่า'เผาค'รัง'ควัย'ครั้ง'แกลง^๕ จะกริก'แพลง'ไปยอยาง'ไรยก็'ไมย'รู โอ้อ้อใจยจะ'สุ่ม'อา'หรม'รัก ใครจะ'ช่วย'ชัก'ฉันจะ'ไวย^๖'ไหย'หัว'หมู</p>

^๑นั่งพิบ = นั่งพิล็บ , นั่งเจ็ย

^๒هران = ธาน , อยาก , ไม่สงวนตัว

^๓สุ่มปรานนอน = สุ่มปลาหนอง

^๔ซ่นแขวง = ซ่อนแขวง

^๕ครั้งแกลง = คลางแกลง

^๖ไวย = ไหว

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ยิ่งร้อนในใจขอให้หมด ว่าซัดถุ่นักหนาให้อาคร ถึงเดือนเก้าเส้าสร้อยชะห้อยหา พระจันทร์วันดับก็ดับสูญ แต่โศกเส้าเราเสริมขึ้นเพิ่มพูน ไม่ดับสูญไปบ้างเหมือนอย่างเดือน ไม่ได้ชมโฉมศรีไม่มีสุข จะเปรียบทุกข์อะไรก็ไม่เหมือน ถึงจะมีเข้าของสักห้องเรือน ไม่ชื่นเหมือนคนรักสักภราตรี ถ้ามีคู่คู่สมภิรมย์รื่น ทุกวันคืนปรีดีเปรมเกษมศรี ถ้าไม่ได้เหมือนหมายตายเสียดี ไปเกิดมีชาติหน้าคอยทำนอง โอ้อวกรรมจำเพาะพระเคราะห์รูด หมายได้นุชเดือนเก้ายิ่งเส้าหมอง เห็นเมฆมืดเวหาฟ้าคะนอง พยับฟองฝนสาดอยู่ปราดปราย พยับเยือกโยกมาฟ้าก็แลบ ดูวับแวบแวววับแล้วดับหาย เหมือนเห็นขวัญเนตรวับแล้วดับกาย</p>	<p>แต่ยิ่งร้อนในใจคอไม้ดู¹ ว่าซัดถุ่นักหน้ายังอาคร มาถึงเดือนเก้าไทยเส้าสอยชะห้อยหา พระจันทร์วันดับก็ดับสูญ แต่โศกเส้าเราเสริม²ขึ้นเพิ่มพูน³ แต่สูญ⁴ไปบ้างเหมือนกับอย่างเดือน ไม้ไม่ได้ชมโฉมศรีไม่มีสุข จะเปรียบทุกข์อะไรก็อไม้เหมือน ถึงจะมีเข้าของสักห้องเรือร ยังไม่ชื่นเหมือนคนรักสักภราตรี .....ต้นฉบับตกไป..... .....ต้นฉบับตกไป..... ถ้าไม้โดยเหมือนใจหม้ายตายเสียดี ไปเกิดชาติหน้าคอยทำนอง โอวกำจำเพาะพระพะเคราะห์รูด⁵ ไม้ได้ยุดในยเดือนคเกายังเส้าหมอง เห็นเมฆมืดเวหาฟ้าคะนอง พยับฟองฝนสาดอยู่ปราด..... พยับเยือกโยก⁶มาฟ้าก็แลบ ดูวับแวบแวว⁷แล้วกลับห้าย⁷ เหมือนโคเห็นขวัญเนศ⁸วับแล้วกลับกาย</p>

¹แต่ยิ่งร้อนในใจคอไม้ดู

²เสริม = เสริม

³เพิ่มพูน = เพิ่มพูน

⁴สูญ = อับสูญ

⁵พระพะเคราะห์รูด = พระพะเคราะห์รูด

⁶โยก = โยก

⁷กลับห้าย = ละลับหาย

⁸ชวับ = วับ

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ราวกับสายฟ้าแลบแปลบโพยม พิรุณโรยโปรยมาเวลาศึก กะเน็งนี่ถึงนางสาวงามโฉม ถ้าเหาะไต่จะไปพาเอามาโลม ประกองโฉมโฉมเล่นไม่เว้นวาง นี่จันจิดฤทธิหามีไม่ ยิ่งคิดไปสารพัดจะขัดขวาง ระทวยทอดกอดหอมอนลงนอนคราง กลัวจะค้างมรสุมกุ่มหัวใจ ยิ่งคิดคิดจิดค้อยละห้อยหา ชลนาเอิบอาบพิลาปไหล กลางคืนหนาวกลางวันร้อนอ่อนฤทัย เมื่อครั้งไรจะพันข้อทรมาน ถึงเดือนสิบเห็นกันเมื่อวันสารท ใส่อังคาสโภชนากระยาหาร กระยาสารทกล้อยไขใส่โตกพาน พวกชาวบ้านถ้วนหน้ามาธารณะ เจ้างามคมหม่มสีสุลินบ แล้วจับบัพทพินอมสีริยะ หีบเข้าของกระยาสารทใส่บาตรพระ</p>	<p>ร้าวกับสายฟ้าแลบแปรพโพยม พรุณโรยโปรยมาเวลาศึก ค่นึงนี่ถึงนางสาวงามโฉม ถ้าพิเห่า¹โดยจะเห่าไปพาเอามาโลม ปรังคองโฉมชมเล่นไม่เว้นวาง นี่จันจิดจะฤคที่²หามีใหม่ ยิ่งคิดไปสระพัดจะขัดฝาง ระทวยทอดกอดหอมอนลงนอนกลาง กลัวจะค้างมรสุมกุ่มหัวใจ ยิ่งคิดคิดจิดค้อยระห้อยหา ช่นล่นาเอิบอาบล่งหลามไหล กลางคืนน้ำวากลางวัน.....อน.....ไท .....ครั้งไรจะข่อทรมาน ถึงเดือนสิบเห็นกันเมื่อวันส่ำ³ ๖ส่ยยิ่งค่อคสพคช่นส่กระอ่ยส่สร⁴ กระยาสสทกล้อยข่ยข่ยสยสคทพสน⁵ พวัก๗ช่สป่นถ้วนหน้าทสรน⁶ ๗จงงคมคมหม่มสี⁷ ถิ่นบ⁷ ๘๓แล้วจับบัพทพินอมสีสะ⁸ อ่ยบ๙ช่ขของกระหยสาค๖ส่ยบ่ชพระ⁹</p>

¹เห่า = เหาะ

²ฤคที่ = ฤทธิ

³ถึงเดือนสิบเห็นกันเมื่อวันส่ำ

⁴ใส่ของค้ำคไฟคช่น่ากระอ่ยหาาร

⁵กระยาสสทกล้อยไขใส่โตกพาน

⁶พวักช่สป่นถ้วนหน้าทสรนา

⁷เจ้างามคมหม่มสีสุลินบ

⁸แล้วจับบัพทพินอมสีสะ

⁹อ่ยบเข้าของกระหยาสาคใส่บ่าชพระ

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
ธารณะเสร็จสรรพกลับมาเรือน พอลับเนตรเขษรฐารูราร้อน แสนอวรณ์โหยให้ใครจะเหมือน ไม่รู้ที่จะวนใครไปดักเดือน ให้มาเยือนเยี่ยมพี่ถึงที่นอน ถ้าเข้าซิดอิดออกจะกอดรัด สอดสัมผัสเสกกันทรวงดวงสมร แม้นข่วนหยิกพลิกหันจะกันกร ทำแงงอนพี่จะจ้อให้ท้อใจ จะเป่าด้วยคาถามหาเสน่ห์ อิระเจทำผงให้หลงไหล โอ้ยามนี้โถมครูก็อยู่ไกล ทำไฉนจะได้มิตรมาซิดเซย ขอเชิญเทพทุกสถานพิมานสถิต ช่วยเตือนมิตรให้มาเยือนอย่าเชือนเฉย อย่าให้เรียมคอยท่าอยู่ช้ำเลย ไม่ได้เชยขุนงศ์ฉันทงคตาย อันหญิงอื่นคั้นไปทั้งใครจักร	ท่สระน่๕๓สังสัพทกัฬม๕๓๓ร้อร ¹ พ้อสั้ม๓มรัค๓เส็ดฤรอรอรอน ² ๓๓สร้อ๕วอรเจา๘หยหวันไม้ที่ไหใคร่อจะเหมือน ³ ไม้รูทีจะช่าย ⁴ ใครไปยดักเดือน ไหมมาเอียอณ ⁵ เยี่ยมพีถึงที่นอน ถาไค้ยซิดอิดอ้อดจะกอดรัด สอดล้าผัสเน้นซ้อง ⁶ ด้วงสมร เม็รขวันอຍภกริกห้รจะกัณกร ทำแงงอนพีจะจ้วย ⁷ ให้บร่ท้วย ⁸ ใจ จะเป่า๕ด้วยคาถามะหาเสน่ห์ อิทะ ⁹ ทำผงไหยหลงไลย โอ ๆ ยามนีโถมครูก็อยู่ไกรย ทัมไฉนย ¹⁰ จะไคมิคมาซิดซ่ม ขอเียนเท่พทุกสธารพิมานสถิต ซอ้ยเตือนมิคให้อมาเยือนอยาเชือนเฉย ย่าให้ยเรียมคอยถาอยูช่าล้ย ไม้ยไค้ยเชยขุนงศ์น่องฉันทงคตาย อันหญิงอื่นคินไปยทั้งใครจักร

¹ทำระนำสังสัพทกัฬมาเรือร

²พ้อสั้มเมรัคเส็ดฤรอรอรอน

³แสร้อวอรเจาโหยหวันไม้ที่ไหใคร่อจะเหมือน

⁴ช่าย = ใช้

⁵เอียอณ = เยือน

⁶ซ้อง = ขวง , ทรวง

⁷จะจ้วย = จะงวย

⁸ร่ท้วย = ระทวย

⁹อิทะ = อิระเจเป็นคาถาทางไสยศาสตร์ โดยใช้ดินสอพองเขียนอักษรแล้วลบเป็นผง ใช้ทำเสน่ห์

¹⁰ทัมไฉนย = ทำไฉน

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ไม่มีรักเหมือนนุชที่สุดหมาย ขอให้ได้แนบน้องประคองกาย อย่ากลาดคล้ายตราบเท่าเข้านิพพาน ยิ่งรำคาญแค้นใจให้สออื่น ถ้างามขึ้นเห็นคงจะสงสาร แม้แลกเปลี่ยนน้ำใจอาลัยลาญ คงรำคาญเหมือนเรือที่เตรียมตรอม ถ้าขอรักกริ้วบระจวบจิต คงได้ซิดเซซแนบแอบถนอม จะประโลมโฉมเฉลิมเป็นเจิมจอม ให้เฟริศพร้อมพริ้งพรายสวายบาน จะตั้งตึกปึกแผ่นให้แน่นหนา มีเงินตราकिनกลุ่มเป็นภูมิจาน ช่วยข้าคนบ่าวไพร่ไว้ใช้การ ให้เยวมาลัยขึ้นชมภิรมย์ใจ พี่น้องนริกนิกนิยมนสมบัติบ้า ก็เพราะว่าความรักมักหลงไหล สิ้นเดือนสิบสิบลับแต่ไกล ยังไม่ได้กัลยาน้ำดาวิน เดือนสิบเอ็ดเสด็จพระพระวสา ชาวพาราเซ็งแซ่แห่งกริน</p>	<p>ไม่มีรักไม่มีรักเหมือนนุชที่สุดหมาย ข่อไหใดแนบน้องประคองกาย ยาคราดศศคล้ายกราบเท่าเข้านิพพาน ยิ่งรำคาญแค้นใจให้สออื่น ถางามขึ้นแล้วจะคงจะส่งสาน แม้แรกเปลี่ยนน้ำใจอาไล้ลาน ตั้งรำคาญเหมือนเกรียมกร้อม ถ้าขอรัก ๆ รวบประจวบจิต คงได้ซิดเซซแนบแอบถนอม จะประโลมโฉมเฉลิมเป็นเจิมจอม ให้เกร็ดพร้อมพริ้งพรายสวายบาน จะตั้งตึกปึกแผ่นให้แน่นหนา¹ มีเงินตราकिनกลุ่มเป็นพุนถาน⁴ ช่วยข้าคนบ่าวไพร่ไว้ชายกาน⁵ ให้เยวมาลัยขึ้นชมพิรมใจ พี่น้องนริกตฤ⁶นิญม⁷สมบัติบ้า⁸มาก ก็เพราะว่าความรักมักหลงไหล สิ้นเดือนสิบสิบลับนับแต่ไกร ยังไม่โดยกันระยานาดาวิน เดือนสิบเอ็ดเสด็จพระพระวสา ชาวพาราเซ็งแซ่แห่งกระดิน</p>

¹แล้ว = แล

²แรกเปลี่ยน = แลกเปลี่ยน

³แน่นหนา = แน่นหนา

⁴พุนถาน = ภูมิจาน

⁵ชายกาน = ใช้การ

⁶ตฤ = ตรึก

⁷นิญม = นิยม

⁸สมบัติบ้า = สมบัติบ้า

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ลงเรือเพียบพายกเหมือนนกบิน กระแสนิ่งสู่สาคปรายกระจายฟอง สนุกสนานขานยาวฉาวสนั่น บ้างแข่งกันขันผู้เป็นคู่สอง แพ้วชะปะดาพุดจาลอง ตามทำนองเล่นกรฐินสิ้นทุกปี ไปช่วยแห่แลกันกระสันสวาท นุชนาฎพายเรือไต้เสื่อลี จนเปียกชุ่มตมตั้งอั้งลิ เส้นเกยี่โสกร้อยก็พลอยยับ เหมือนตกแตกแบกโสกรไวกักพ้อม คู่มัวมอมหน้าตาเมื่อซำกลับ ถึงบ้านหอบบอบอ่อนลงนอนทับ ตานันหลับใจครึกนิกถึงพาย บ้างว่ากันวันนี้พี่คนนั้น ช่างดูฉันทึกระไรน้ำใจหาย บ้างแกล้งพุดคังคังว่าซังชาย เบือจะตายไปกรฐินเขานินทา ไต่ฮินพุดเข่นนี้ก็มีมาก</p>	<p>ลงเรือเปรียบพายักเหมือนน่กบิน กระแสนิ่งสู่สาคปราค้ายพ้อง สนุกสนารขานยาวฉาวสนั่น บางแข่งกันขันผู้เป็นคู่ล่อง¹ แพ้วชะชะนะ²ปะดาพุดจาล่อง ตามทำนองเล่นกระดินสิ้นทุกปี ไปช่วยแห่แลกันกระสันสวาด นุชนาฎพายเรือไต้เสื่อลี³ จนเปียกชุ่ม⁴ตมตั้งอั้งลิ เส้นเกยี่โสกร้อยก็พร้อยยับ⁵ เหมือนตกแตกแบกโสกรไวกักพ้อม คู่มัวมอมหน้าตาเมื่อซำกลับ พ้ถึงบ้านหอบบอบอ่อนลงนอนทับ ตานันหลับใจนันทริกนิกถึงพาย บางว่ากันวันนี้พิค่นนัร ซังพูซ⁷ฉันทึกระไรน้ำใจหาย บางแกรงพุดคัง ๆ วาซังชาย เบือจะตายไปกะดินคร⁸เข้าลิรทา ฮิรพูซเข่นนี้ก็มีมาก</p>

¹ล่อง = ลอง

²แพ้วชะชะนะ = แพ้วชะ

³เสื่อลี = เสื่อลี

⁴เปียกชุ่ม = เปียกชุ่ม

⁵ตมตั้ง = ตมตั้ง

⁶ก็พร้อยยับ = ก็พลอยยับ

⁷พูซ = พุด

⁸คร = คน

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>พูดแต่ปากใจรนเที่ยวชนหา การโลกก็มีทั่วทั้งโลกา ใครบ่นบ้ำว่าเบื่อไม่เชื่อเลย ถึงตัวเรานี้เล่าก็เราร้อน แสนอาวรวิญญาณ์นิจาเอ๋ย ไม่ว่าเล่นเป็นบ้าหลังด้วยหวังเซย ยิ่งเคยเคยก็ยิ่งคิดเป็นนิจกาล ทุกคำรุ่งมุงมาคปรารถนา จะพรรณนาสุคติให้วิถิตาร ในเล่ห์กลโลกาห้าประการ ฉันทราคาญสุดที่จะชี้แจง เดือนสิบสองล่องลอยกระทงหลวง ชนทั้งปวงเลยตามอร่ามแสง ดอกไมไฟโชติช่วงเป็นดวงแดง ทั้งพลูแรงตั้งตั้งตั้งสะพาน เสียงนกบินพราดพรวดครวดอ้ายดี เสียงหวอหรือเฮฮาอยู่หน้าฉาน ล้วนผู้คนล้วนหลามตามสะพาน อลหม่านนาวาในสาคร บ้างก็แห่ผ้าป่าพฤษาปีก มีเรือชักแข็งแซ่แลสลอน</p>	<p>พูดแต่ปากใจรนเที่ยว¹ชนหา² การโลกก็มีทั่วทั้งโลกา ใครบ่นบ้ำว่าเบื่อไม่³เชื่อเลย ถึงตัวเรานี้เล่าก็เราร้อน แสนอาวร³วิญญาณ์นิจาเอ๋ย ไม่ว่าเล่นเป็นหลังด้วยหวังเซย ยิ่ง⁴เคยเคยเรื่องเป็นคิดเป็นนิจกาล⁴ ทุกคำรุ่งมุงมาคด้วยปรารถนา จะพรรณนาสุคติให้วิถิตาน ในเล่ห์กลโลกาห้าประการ ฉันทราคาญสุดที่จะชี้แจง ถึงเดือนสิบสองล่องลอยกระทงหลวง ชนทั้งปวง⁵ล้อยตามอร่ามแสง ดอกไมไฟโชติช่วงเป็นดวงแดง ทั้งพลูแรงตั้งตั้งตั้งสะพาน เสียงนกบินพราดพรวดครวดอ้ายดี ออกหัว⁶หรือเฮฮาอยู่ฉาน⁶ ล้วนผู้คนล้วนหลามตามสะพาน อลหม่าน⁷นาวาในสาครอน บ้างก็แห่ผ้าป่าพฤษาปีก มีเรือชักแข็งแซ่แลสล⁸ลอร์⁸</p>

¹ร่นเที่ยว = รนเที่ยว²ชนหา = ชนหา³อาวร = อาววัน = อาวรณ⁴ยิ่งเคยเคยเรื่องเป็นคิดเป็นนิจกาล⁵ชนทั้งปวงล้อย = ชนทั้งปวงลอย⁶ออกหัวหรือเฮฮาอยู่ฉาน⁷อลหม่าน = อลหม่าน⁸สลลอร์ = สลลอน

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p> ขับประ โคมคนตรีมีละคร อรชรรำรายอยู่หน้าเรือ บ้างก็ร้องสักรวาใส่หน้าทับ ลูกคู่รับพร้อมเพราะเสนาะเหลือ ฟังสำเนียงสตรีไม่มีเครือ เป็นใยเยื่อจับในน้ำใจชาย ฟังสำเนียงเสียงนางที่กลางน้ำ แล้วหวนรำลึกถึงนุชที่สุดหมาย กลับมานอนอ่อนทอระทวยกาย เฝ้าพุ่มฟ้ายชลนาทูกราตรี นอนไม่หลับกลับลุกเปิดหน้าต่าง จันทรกระจ่างแจ่มฟ้าในราศี เห็นดวงเดือนเหมือนลักขณัณท์คณินิ ยูพินพื่ออยู่ไกลนัยนา ฟีนั่งคอยนอนคอยละห้อยหวน แสนรัญจวนมิได้สิ้นถวิลหา เห็นราหูจู่จับพระจันทร์ ชาวพาราอึ้งอึ้งคะเนิ่งคัง พิถีกลั่นครันครีกเสียงก๊กก้อง ระฆังฆ้องกลองแซ่ทั้งแดรสังข์ ประคังเสียงเพียงกีนพิพพัง มีทุกครั้งดังทุกคราวฉาวทุกที โอ้วาดวงจันทร์เจ้าดูเศร้าหมอง ไม่ผูกผ่องเผื่ออับพยับสี อยู่ในปากราหูอัสรี มีนาที่ปล่อยปละสะละกัน </p>	<p> ขับปรีโคมคนตรีมีระคอน¹ อ่รชวณ²รำรายอยู่หน้าเรือ บางรองสักรวะใส่น้ำทับ ลูกคู่รับพร้อมเพราะเสนาะเหลือ ฟังสำเนียงสัชตรีไม่มีเครือ เป็นใยเยื่อจับในน้ำใจชาย ฟังสัมเนียงเสียงนางทีกกลางน้ำ แล้วหวนรำลึถกนึถถึงนุชที่สุดม้าย กลับมานอนอ่อนร้อทวยก้าย เฝ้าพุ่มฟ้ายชลนาทูกราตรี นอนไม้มหลับกลับลุกเปึกหน้าต่าง จันกระจางแจ่มฟ้าในราลี เห็นดวงเดือนเหมือนลักพักคณินิ ยูพินพื่ออยู่ไกลในยะนา ฟีนั่งคอยนอนคอยละห้อยหวัน แสนรัมจวันมิโคสินถวิลหา เห็นราหูจู่จับพระจันชา ชาวพาราอึ้งอึ้งค่นึงคัง พิถกลั่นครันครีกเสียงก๊กก้อง ระฆังคองกลองแซ่แดรสังข์ ประคังเสียงเพียงกีนพิพพัง มีทุกครั้งดังทุกคร้าวฉาวทุกที โอवादวงจันทอนเจาดูเสามอง ไมผูกผองเผื่ออับพยับสี อยู่ในปากราหูอัสรี มีนาที่ปล่อยปละสะละกัน </p>

¹ระคอน = ละคร

²อ่รชวณ = อรชร

³รำราย = รำราย

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>แต่ตัวพีมิได้มีนาที่ขึ้น ทุกวันคืนเฝ้าวิโชคด้วยโชคคล้าย ครวญคะเนถึงมิตรที่คิดพัน พี่ชมจันทร์ต่างเข้ายามมาลัย เมื่อวันที่เทศนามหาชาติ ได้เห็นนาฏนุชนงศ์ยอดสงสาร สัปบุรุษกับคังฟังกุมาร ชัชวาลย์แจ่มแจ้งด้วยแสงเทียน พี่ฟังธรรมเทศน์จบไม่พบน้อง เทียวเมียงมองเลียวลัดฉวัดเฉวียน ไม่พบพิศตร์เยาวมาลัยในการเปรียบ กว้นเวียนมาบ้านรำคาญใจ ถึงฤดูเดือนอ้ายไม่ได้สมร ยิ่งหนาวนอนกอดประทับไม้หลับไหล ถึงกอดหมอนนอนนิ่งแล้วผิงไฟ ไม่อุ่นใจเหมือนกอดแม่ยอดรัก พี่เป็นทุกข์ทุกเดือนเหมือนจะม้วย ใครจะช่วยทุกข์ได้ไม่ประจักษ์ ให้ลับแค้นวิญญาณนักรหานัก จนสุดรักสุดฤทธิ์จะคิดการ ให้สุดแค้นแสนวิตกในอกพี่</p>	<p>แต่ตัวพีมิโคมีนาที่ชื่อ¹ ทุกวันคืนเฝ้าวิโชค²ด้วยโชคล้วน ครวญคะเนถึงมิตรที่คิดพัน พี่ชมจันทร์ต่างเข้ายามมา เมื่อวันพี่เทศนามมหาชาติ⁴ โคเหนนาชุนนงษ์ยอดสงสาร สำบุรุษกับคังฟังกุมา ชัดชวาร์แจ่มแจ้งด้วยแสงเทียน พี่ฟังท่าเทศน์จบไม่พบน้อง เทียวเมียงมองเลียวลัดฉวัดเฉวียน ไม่พบพิศตร์เข้าวมาไนยกานเปลี่ยน⁵ กว้นเวียนมาบ้านรำคาญใจ ถึงฤดูเดือนอ้ายไม้โคสมร ยิ่งเน้านอนทอช⁶ประทับไม้หลับไหล ถึงกอดหมอนนอนนิ่งแล้วผิงไฟ ไม้อุ่นใจเหมือนได้กอดแม่ยอดรัก พี่เป็รทุก ๆ เดือนเหมือนจะม้วย ใครจะช่วยทุกข์ใดใหม่ประจักษ์ โห้ลับแค้นวินยาหนักหน่ากนัก จนศุขรัก⁷ศุขถุก⁸จะคิดกาน โห้สุดแค้นแสนวิตกในอกพี่</p>

¹ชื่อ = ชื่อ , ชื่น

²วิโชค = วิโชค

³พี่ = พี่ น่าจะเป็น พี่

⁴ม่อหาชาติ = มหาชาติ

⁵กานเปลี่ยน = การเปรียบ

⁶ทอช = ทอด

⁷ศุขรัก = สุดรัก

⁸ศุขถุก = สุดฤทธิ์

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>เหมือนพระสี่เสารักษัตริย์พลัดสถาน พระเสาร์ทับชันษาอยู่ช้านาน พระภูบาลเป็นบ้ำเข้าป่าไป ถึงกระนั้นพระองค์ก็คงหาย กลับสบายคืนมาพาราได้ แต่ทุกข์พื้ยิ่งกว่านั้นไป ทำกระไรจะได้ชื่นทุกคืนวัน เป็นเคราะห์กรรมซ้ำแทรกเข้าแรกรุ่ง มาหมกมุ่นด้วยผู้หญิงจริงจริงฉันทัน แม่โลกีย์เจ้ากรรมแก่ทำครัน จะบ่ากบั้นไม่ขาดประหลาดใจ ยิ่งเห็นหน้ามิ่งมิตรให้คิดรัก อกจะหักเสียแล้วกรรมจะทำไฉน ชะรอยเป็นคู่สร้างถาอย่างไร จึงอาลัยนางงามถึงสามฤดู ยกเอาเรื่องในใจใส่สมุด ถ้านงนุชทราบเรื่องคงเคืองหู อันความรักมักคลั่งตั้งกระทุ มีทุกผู้ทุกคนไม่พินเสีย ครันล่วงเข้าเดือนยี่ทิวหนาว นางสาวสาวอาบนํ้าทำหน้าเฉย อุตสาห์บ่ารุงกายให้ชายเซย ไม่ขาดเลยเป้งขมื่นดินสอพอง ไมใครฝิ่งอ๊กคิกกลัวศรีเสย อถิมอะเหลี่ยเหลื่อติไม่มีหมอง</p>	<p>เหมมี...เสาศกระสัดพรัยถาน พระเส้าทับชันณสาอยู่ช้านาน พระภูบาลเป็นบ้ำเขาป่าไป ถึงกระนั้นพระองค์คงจะหาย กลับสบายคืนมาพาราได้ แต่ทุกข์พื้ยิ่งกว่านั้นไป ท้มกระไรจะได้ชื่นทุกคืนวัน เป็นเคราะห์กำซั้มแซก¹เมื่อแรกรุ่ง มาหมกมุ่นด้วยผู้ยั้งจิงฉฉันทัน แม่โลกิเจ้ากรรมแก่ทำครัน จะบ่ากบั้นไม่ขาดประหลาดใจ ยิ่งเห็นหน้ามิ่งมิคไคยรัก อกจะหักเสียด้วยกำทำไฉน ชะรอยเป็นคู่สร้างถาอย่างไร จิงอาไลนางงามถึงสามระดู ยกเอาเรื่องในใจใส่สมุด ถานงนุชทราบเรื่องคงเคืองหู อันความรักหนักคลั่งตั้งกระทุ มีทุกผู้ทุกคนไม่พินเสีย ครันล่วงเขาเดือนยี่ทิวหนาว นางสาว๒อาบนํ้าทำหน้าเฉย อุตสาบ่ารุง²กายให้ชายเซย ไม่ขาดเลยเป้งขอมิน³ดินสอพอง ไมใครฝิ่งอ๊กคิกกลัวศรีเสย ละถิมละเหลี่ย⁴เหลื่อติไม่มีหมอง</p>

¹กำซั้มแซก = กรรมซ้ำแทรก

²บ่ารุง = บ่ารุง

³ขอมิน = ขมื่น

⁴ละถิมละเหลี่ย = ละถิมละเหลี่ย , อะถิมอะเหลี่ย

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p> คัดปีกเปิดเลิศล้วนนวนละของ อนงค์น้องน่ารักลักขณา บ้างก็กางคันฉ่องส่องกระจก เห็นผมคกิ้วดำขำหนักหนา อุดสำห่ออนอุดสำหัดหัดเล่นตา เป็นวิชาชวนชายให้ตายใจ บ้างก็อ้อมพริ้มพรายขยายแค้น เอาหมึกแค้นให้ดำทำเป็นไฟ ล้วนแต่งตัวท้วกันทุกวันไป นี่ฤไครจะไม่รักภักคินี ทั้งขาวดำสำอางเหมือนอย่างปั้น ย่อมหวานมันเหมือนกันหมดรสอิตติ ผูกสายสร้อยกบข้อมือลือว่ามี ทุกวันนี้นับถือข้อมือทอง บ้างก็ไปวัดวาหาหลวงพี่ ขึ้นกุฎิน้อมกายถวายของ ไครไม่รู้ดูที่เหมือนพี่น้อง เขาแอบมองลอบดูรู้อยบาย ธรรมดาว่ารักเขามักรู้ เพราะตาหุบอกเหตุสังเกตุง่าย จะเจรจาพาที่มีแบบคาย ไครอย่าหมายว่าจะปิดไม่มีคเลย เช่นทำนองของฉันททุกวันเล่า </p>	<p> คัดปีกเปิดเลิศล้วนนวนละของ อนงค์น้องน่ารักลักคณา บ้างก็กางคันฉ่องส่องกระจก เห็นผมคกิ้วดำ'ขำหนักน้ำ อุดสาออนอุดสาตคหัดเห็นตา เป็นวิชาชวนชายให้ตายใจ บ้างก็อ้อมพริ้มพรายขยายแค้น เอาหมึกแค้นเข้า²ให้ดำทำเป็นไฟ ล้วนแต่งตัวท้วกันทุกวันไป นี่หรไครจะไม่รักภักคินี ทั้งขาวขำสำอางเหมือนอย่างปั้น ย่อมหวานมันท้วกันหมดรสอิตติ ผูกสายสอยกับคมือ³ว่าดี ทุกวันนี้นับถือคมือทอง บ้างก็ไปวัดวาหาหลวงพี่ ขึ้นกุฎินอมกายถวายของ ไครไม่รู้ดีที่ว่าพี่น้อง เขาแอบมองลอบดูรู้อยบาย ธรรมดาว่ารักเขามักรู้ เพราะตาหุบอกเหตุสังเกตุจะ จะจันรจาพาที่มีแบบคาย ไครอย่าหม้ายจะวาจะบิขไม่มีขเหลือ เช่นทมน้องช่องฉันททุกวันเล่า </p>

¹คินดำ = คิ้วดำ

²เข้า = เข้า

³คมือ = ข้อมือ

⁴ฤ = ลือ

⁵วา = ว่า

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
เขารู้เท่าทั้งนั้นฉันก็เคย ไอ้อ้ออกชายที่หมายเซย ยังไม่เคยแล้วยั้งคิดจิตระบม สิบเดือนถ้วนครวญหามารศรี มิได้มีความสบายเท่าปลายผม เผ่าคิดถึงสาธิตาป่าชะอม น้ำค้างพรหมพริ้งพรราวหนาวหัวใจ ไม่เห็นมาเยี่ยมเยือนจนเดือนยี่ เจ้าปักษ์โบกบินไปกินไหน สุรียาฮัสดคง'ลงไรไร ไอ้อาลัยสาธิตาน้ำตานอง โฉมยุพินกินรีเจ้าพี่เอ๋ย เมื่อไรเลยจะได้ชมประสมสอง คูผิวเหลืองเรื่องดีดังสีทอง ได้ประคองแล้วจะขึ้นทุกคืนวัน ดอกโกมุทบุษบามฉาหทิพ วิไลลบลอยล่องของสวรรค์ ถ้ำหล่นลงตรงพี่จะคิดรัน คงลือลั่นโลกาสุธาสะเทือน แม่ดวงแก้วนพเก้าเสวระภาค พี่ฝังฝากรักใคร่ใครจะเหมือน	เขารู้เท่าทั้งนั้นฉันก็เคย โอ๒อ้อของชายที่มายว่าจะเซย ยังไม่เคยแล้วยั้งคิดจิตระบม ² ครั้นถ้วนสิบเดือนครวันทาม์เหลือ มิได้มีความ ³ สบายเท่าปลายผม เผ่าคิดถึงสะริกาปารังม ⁴ น้ำค้างพรหมพริ้งกร้าย ⁵ หนาวหัวใจ ไม่เห็นเยี่ยมเยือนจนเดือนยี่ เจ้าปักษ์โบกบินไปกินไหน สุรียาฮัสดคง'ลงไร๒ ไอ้อาลัย ⁶ สาธิตาน้ำตานอง โฉมยุพินกิน ⁷ ทลีเจ้าพี่เอ๋ย เมื่อไรเลยจะได้ชมประสมสอง คูผิวเหลืองเรื่องดีดังสีทอง ได้ประคองแล้วจะขึ้นทุกคืนวัน ดอกโกมุทบุษบามฉาหทิพ วิไลลบล่องลอยฟ้าห้องสวรรค์ ถ้ำหล่นลงตรงพี่เห็นจะคิดรัน คงลือลั่นโลกาสทา ⁸ สะเทือน แม่ดวงนพเก้าเสวระภาค พี่ฝังฝากรักใคร่ใครจะเหมือน

¹เขารู้ = เขารู้

²ยั้งคิดจิตระบม = คีคจิตระบม

³มีความ = มีความ

⁴รังม = ระงม

⁵พริ้งกร้าย = พริ้งพราย

⁶หัสดคง = หัสดง , ฮัสดง

⁷กินทลี = กินรี

⁸สทา = สธา , สุธา

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ให้หมกมุ่นวุ่นวายมาหลายเดือน สติเพื่อนคลังไคล้ในใจกรม ถึงเดือนสามความโศกไม่เสื่อมสูญ จันทร์จัญญ์แสงงามยามปฐม คารารายพรายพร่างน้ำค้างพรม พื้ชุ่มจันทรเพ็ญเปล่งโพยม ดูแวววิบเวทาลัยวันดาเรศ เหมือนดวงเนตรนุชนางสำอางโสม ดูกระพริบริมแดงดั่งแสงโคม ลอยโพยมล้อมจันทร์พรรณราย พื้ชุ่มจันทรเพ็ญเปล่งโพยม น้ำค้างหยัดเยือกเย็นกระเซ็นสาย บุปผาผกกลิ่นก้านบานกระจ่าย ต้องพระพายหอมประทีนเหมือนกลิ่นนาง พื้เคลิ้มคลั่งนั่งอยู่ดูมณี ลืมสติหลงพลอดกอดกระถาง ฟังเป็นเสียงสายสมรวอนให้วาง จึงปรอบนางทางว่าด้วยอาลัย พื้ชุ่มจันทรเพ็ญเปล่งโพยม</p>	<p>ให้หมกมุ่นวุ่นวายมาหลายเดือน สติเคลื่อน'คลังไคล้ในใจกรม ถึงเดือน ๓ ความโศกไม่เสื่อมสูญ พระจันทร์รุ่งแสงงามยามประถม คารารายพรายพร่างน้ำค้างพรม พื้ชุ่มจันทรเมื่อวันเพ็ญปร่ง²โพยม ดูแวววิบเวทาลัยวันดาเรศ เหมือนดวงเนตรนุชนางสำอางโสม ดูพริบวิพ'แดงดั่งแสงโคม ลอยโพยมล้อมจันพินะร่าย พื้ชุ่มจันทรเพ็ญเปล่งโพยม³ น้ำคาลัย'ชโยกเย็นกระเซ็นสาย แคบุพผาผกกลิ่นก้าน'บานกระจ่าย ต้องพระพายหอมถิ่น⁷กริร'เหมือนนาง พื้เคลิ้มคลั่งนั่งอยู่ดูมณี ลืมสติหลงพรอชกอดกระถาง ฟังเป็นเสียงสายสมรวอนมาว่าอรวาง จึงปรอบนางทาวา⁹ด้วยอาลัย พื้ชุ่มจันทรเพ็ญเปล่งโพยม</p>

¹เคลื่อน = เคลื่อน

²ปร่ง = เปล่ง

³พริบวิพ = พริบวิพ

⁴ศหัช = สหัช , สงัด

⁵น้ำคาลัย = น้ำคาลัย , น้ำค้าง

⁶กลิ่นก้าน = กลิ่นก้าน

⁷หอมถิ่น = หอมถิ่น , หอมประทีน

⁸กริร = กลิ่น

⁹ทาวา = ทาวา , ทางว่า

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ขอลูกมือขอรักอย่าผลักไส พอรู้สึกนึกเงินเดินออกไป ถ้าแม้ใครเห็นฉันแล้วฉันจริง ราวกับถูกยาแฝดสักแปดโถ จนซูบโซ่เสียดศรีดังผีสิง พระอภัยหลงรูปวาดหวาดประวิง เรากลับยิ่งกว่าพระอภัยไป ถ้ามิได้ฉนวนหงฉันทงม้วย ใครจะช่วยค้ำเข็ญเห็นไม่ไหว ฤาจะเหมือนมดแดงนำแคลงใจ ให้สงสัยวิญญูณ์เป็นอาจิม ดูตำราว่าพฤษคดีเป็นปัดคนี ตามลัทธิว่าอยู่ชู้ทักษิณ ช่างพูดจาตาคำคังน้ำนิน ก็สมลื่นเหมือนตำราสารพัน เออก็ซัดด้วยอะไรโฉนหนอ</p>	<p>ขงูกม็ยชลักย่ำพรักไสย พอรู้สึกนึกเจีรเดินออกไปย ถาเม็รไพรเป็รฉันแล้วฉันจิง .....คัณฉบัคกไป..... จนซุบโซมเสียดศรีดังผีสิง พระอาไหยหลงรูปวาชหวาชเป็รวิง เร้ากลับยิ่งกวาพระอาไหยไปย ถ้ามิโคนวันลหังฉันทงม้วย ไกรยจะชวยคัพเข็นเห็รไม้ยไหว หฤาจะเหมือนมชแดงฉันแคลง ไหสงไสวินยาเป็นอาจิม ดูตำราวาภฤษคดีเป็นปัดคนี ตามลัทธิว่าดู¹⁰ชู้ทังสิน¹¹ ชังพูดจาตาคำคังน้ำนิน กัสมลื่นเหมือนตำราสระราพัร¹² เออก็อชชค้วยอาไลย¹³โฉนหนอ</p>

¹ยา = อย่า

²ไพรเป็รฉัน = ใครเป็นฉัน

³ซุบโซม = ซุบโทรม

⁴พระอาไหย = พระอภัยมณีตัวเอกในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่

⁵วาช = วาด

⁶หวาช = หวาด

⁷มชแดง = มดแดง

⁸ภฤษคดี = พฤษคดี

⁹ลัทธิ = ลัทธิ

¹⁰วาดู = ว่าดู , ว่าดู

¹¹ทังสิน = ทักษิณ

¹²สระราพัร = สารพัน

¹³อาไลย = อาไร , อะไร

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>แต่รีรอรักนุชสุดกระสัน เห็นที่อื่นคืนคางไม่ขาดวัน จะรักกันก็ประเดี้ยวเมื่อเกี่ยวพาน เหมือนแสบท้องต้องฝืนกลืนข้าวตาก ระคายปากไม่ละมุนเหมือนวันหวาน เหมือนอดข้าวกินมันขามกันคาร กว่าจะพานพบของที่ต้องการ กระแจะจันทน์กันธาบุผาสด ไม่เหมือนรสมิ่งมิตรพิศมัย ประเวณีมีจบภพไคร ไม่ว่าใครทุกตัวทั่วโลกา ถึงเดือนสี่ปีสุดถึงตรุษใหม่ ยังไม่ได้นุชนาถที่ปรารถนา ฟังเสียงปิ่นยังขัดอัธนา รอบมหานักเรศนิเวศวัง ถ้าความทุกข์เรดั่งเหมือนยังปิ่น พิภพพื้นที่จะไหวเหมือนใจหวัง นวลหงคงจะรู้ถึงहुด้ง จะนอนฟังทุกพี่ไม่มีเว้น ทุกวันคืนเดือนปีไม่มีหยุด ที่แสนสุขทุกหัวใจใครจะเห็น ในทรวงซ้าเหมือนเขาเชือดเอาเลือดกระเด็น</p>	<p>แต่รีรอร'รักนุชสุดกระสัน เห็นที่อื่นคืนตาไม่ขาดวัน จะรักกันก่อนประเดี้ยวเหมือนเกี่ยวพาน เหมือนแสบท้องต้องฝืนกลืนเข้าตาก³ ร'ค้ายปากไม่ละมุนเหมือนวันวาน⁴ เหมือนอ่ขเข้ากินมันขามกันคาน กว่าจะพานพบของที่ต้องการ กระแจะจันคนทาบุผาสด ไม่เหมือนรสมิ่งมิตรพิศไสมย⁵ ประเวณีมีจบพบไคร ไม่ว่าใครทุกตัวทั่วโลกา ถึงเดือน ๔ ที่สุดนึกหมาย ยังมีได้นุชนาถเหมือนปรารถนา ฟังเสียงปิ่นยังขัดอัธนา รอบมหานักเรศนิเวศวัง ถ้าความทุกข์เรดั่งเหมือนยาปิ่น พิภพพื้นที่จะไหว⁶เหมือนใจหวัง นวลหงษ์คงจะรู้ถึงहुด้ง จะนอนฟังทุกพี่ไม่มีเว้น ทุกวันคืนเดือนปีไม่มีหยุด ที่แสนสุขทุกในใจใครจะเห็น ในทรวงซ้าเหมือนเขาเชือดเลือดกระเด็น</p>

¹รีรอร = รีรอน

²ชาข = ชาค

³เข้าตาก = ข้าวตาก

⁴วันวานน = วันวาน , วันหวาน

⁵พิศไสมย = พิศมัย

⁶ยา = อย่าง

⁷ไหว = ไหว

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ใครจะเป็นเช่นข้าทั้งธานี ความรักนุขสุดหลงพะวงจิต จนลืมคิดญาติกานำบัลลือ ลืมบิดามารดาทั้งตาปี เหมือนไม่มีกตัญญูเกิดเรา พอใจรักแม่เลี้ยงว่าเสียงเพราะ เฝ้าถอเถาะก็ไม่ได้อะไรเขา รักคนอื่นลืมตัวจนมัวเมา อุตสาห์เฝ้าอยู่ไม่ไปข้างไหนเลย จะได้ฤמיได้ไม่รู้แน่ เห็นจะแก่เสียเปล่าแล้วเราเอ๋ย สงสารใจจิดคิดจะชิดเซย สงสารตัวตัวเอ๋ยจะเอกรา สงสารมือมือหมายจะกำขกอด สงสารปากปากพลอดไม่นักหนา สงสารออกอกไออนิจจา ใครจะมาแอบอกให้อุ่นใจ สงสารหลังหลังหมายจะได้จุด สงสารสุดเวทนาน้ำตาไหล สงสารตาตาพีแต่นี้ไป</p>	<p>ใครจะเป็นเช่นข้าทั้งธานี ความรักนุขสุดหลงพะวงจิตร แต่ลืมคิดญาติกานำบัลลือ ลืมบิดมารดาทั้งตาปี เหมือนไม่มีต้นญี่ดูเกิดเรา เพราะใจรักแม่เลี้ยงว่าเสียงเพราะ เฝ้าเถาะ^๒ก็ไม่ได้อะไรเขา รักคนอื่นลืมตัวจนมัวเมา อุตสาห์เฝ้าอยู่ทำไมข้างไหนเล่า จะได้หรือไม่ได้ให้รู้แน่ เห็นจะแก่เสียเปล่าตัวเราเอ๋ย นำสงสานจิซ^๓ ๓^๔มาย^๕จะได้ยเซย^๖ น้ำ^๗สงสารตัว๒เอ๋ยจะเอกรา^๗ น้ำสงสานมือ๒มายจะกำขกอด สงสานปาก๒พรอชโหนักหน้า นาสงสานอก^๘ ๘ โอะอะนิจจา^๘ ใครจะมาแอบอกให้ฮุญใจ หน้าสงสารหลัง^๙ ๙ เอ๋ยจะให้ยจุซ^๙ ส่งสานนุซ^๙ ๙ เวทะน่าน้ำมตาไหลย น้ำสงสารตา^๙ ๙ พีแต่นี้ไปย</p>

^๑ต้นญี่ = ตัญญู , กตัญญู

^๒เถาะ = ฉะเถาะ , ถอเถาะ

^๓จิซ = จิต

^๔มาย = หมาย

^๕ได้ยเซย = ได้เซย

^๖น้ำ = นำ

^๗เอกรา = เอกา

^๘อะนิจจา = อนิจจา

^๙ให้ยจุซ = ให้จุด

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>จะดูใครต่างเจ้าจะเปล้าตา ไอ้อกรามีกรรมทำไฉน จึงจะได้แนบชิดขนิษฐา ได้แต่ชื่อไว้ชมกรมธูรา ถึงได้ผ้าไว้ห่มก็ตรมใจ ถึงได้แหวนไว้ชมก็ตรมจิต ไม่เหมือนได้มิ่งมิตรพิสมัย* ได้ของอื่นหมิ่นแสนในแดนไตร[†] ไม่เหมือนได้นิมน์องประคองนวล จะว่าโสกโสกอะไรทีในโลก ไม่เท่าโสกใจหนักเหมือนรักสมร จะว่าหนักหนักอะไรในคินคอน ถึงถึงขรก็ไมหนักเหมือนรักกัน จะว่าเจ็บเจ็บแผลพ้อแก่ห้าย ถ้าเจ็บกายชีวะจะอาสาสู แต่เจ็บแค้นนี้แลแสนจะเจ็บครัน สุขจะกลั่นสุขจะกลั่นขึ้นอารมณ์ จะว่าขมขมอะไรในพิภพ ไม่อาจลบบอระเพ็ดที่เข็ชขม</p>	<p>จะดูใครยตามเจ้าจะเปล้าตา² ไอ้อกรามีกำจะท้มไฉน^๓ จึงหมีโดย^๓แนบชิดขนิคธา โคตเตชื่อเข้าไวชมกรมธูรา ถึงจะได้ผ้าไวห่มยังกรมใจ^๔ ถึงจะโคตแหวน^๔มาไวชมยังกรมจิต ไม่เหมือนโดยมิ่งมิตรพิสมัย^๕ โคตของอื่นหมิ่นแสนในแดนไตร^๖ ใหม่เหมือนโคตนิมนองประคองนอน จะวาโสก ๆ อะไรทีในโลก ไม่เท่าโสกใจหนักเพราะรัสมอน จะวาหนัก ๆ อะไรในคินคอน ถึงถึงขอนกไมหนักเหมือนเร้ารักกัน จะวาเจ็บ ๆ แผลพ้อแก่ห้าย ถาเจ็บไชย^๗ชีวะคองจะอาสาสู แต่เจ็บแค้นนี้แลแสนจะเจ็บครัน สุขจะกรันสุขจะกลั่นขึ้นอาหรม จะวาขม๒อะไรในพิภพ ไม่อาจจะลบบรเพ็ช^๘ไม่เข็ชขม^๙</p>

* สONGวรรณคดีไม่มีในต้นฉบับพิมพ์ของนายมี

¹ตามเจ้า = ตามเจ้า

²เปล้าตา = เปล้าตา

³หมีโดย = มิได้

⁴แหวน = แหวน

⁵ไม่เหมือนได้มิ่งมิตรพิสมัย

⁶ได้ของอื่นหมิ่นแสนในแดนไตร

⁷ไชย = ไช้

⁸จะลบบรเพ็ช = จะลบบอระเพ็ด

⁹ไม่เข็ชขม = ไม่เข็ชขม

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ถึงดาบคมก็ไม่สู้^๑คารมคม จะว่าลมลมปากนี้มากแรง จะว่าเมาเมาอะไรก็ไม่หนัก อันเมารักเช่นนี้มีทุกแห่ง เกิดขุ่นขึงกันถึงพันแห่ง ไครพลาดเพลงล้มตายวายชีวา บ้างชกต่อยกันบอบลอบตีหัว เขาจับตัวใส่คุกทุกซอกหน้กหนา อันโกรธขึงหึงกันทุกวันมา เพราะตีมหาตัวเดียวมันเขี้ยวแรง จนพระเณรเณรดูอยู่ไม่ได้ ลีอกออกไปชดเพลาะเทียวเสาะแสวง บ้างร้อนตัวกลัวอดเหมือนมดแดง นอนตะแคงคว่ำหงายสบายใจ บ้างก็แต่งเพลงยาวไปน้ำวโน้ม</p>	<p>ถึงดาบ ๆ ก่คม^๑ก่ไม่ย^๒คารมคม จะว่าลม ๆ ปากนิมากแรง จะวาเมา ๆ อะไยยังไมเมำนัก^๓ อันเม้ารักเชร์นี้มีทุกแห่ง เก็ช^๔อูยงขึงกันถึงพันแห่ง ครันพลาดเพรียง^๕ล้มตายไวยชีวา บางชกักรต่อยกันบ่อกหลอก^๖ตีหัว เขาจับตัวใส่คุกนั้งเป็นน้กน้ำ^๗ อันโกรชขึงหึงกันทุกวันมา เพราะตีมหาตัวเดียวมันเขี้ยวแรง^๘ จนพระเนน^๙เณนดูอยู่ไม้ได้ย ลีอกออกไปยชดเพร๊ะ^{๑๐}เทียวเสาะลแสวงหา^{๑๑} บ้างร้อนตัวกลัวจะอชเหมือนมดแดง นอนตะแคงคว่ำหา^{๑๒}วโน้มไวยใจ บ้างก่แต่งเพลงยาวไวยน้ำวโน้ม^{๑๓}</p>

^๑ก่คม = ก็คม^๒ก่ไม่ย = ก็ไม่^๓ยังไมเมำนัก = ยังไม่เมานัก^๔เก็ช = เกิด^๕พลาดเพรียง = พลาดเพรียง^๖บ่อกหลอก = บอบหลอก^๗นั้งเป็นน้กน้ำ = นั้งเป็นหน้กหนา^๘เขี้ยวแรง = เขี้ยวแรง^๙พระเนน = พระเณร^{๑๐}เพร๊ะ = เผลา^{๑๑}เสาะลแสวงหา = เสาะละแสวงหา^{๑๒}คว่ำหา = คว่ำหงาย^{๑๓}ไวยน้ำวโน้ม = ไว้น้ำวโน้ม

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ว่ารักโฉมมิ่งมิตรพิสมัย พอลงเอยให้แม่สื่อถือเอาไป แต่ละไบบราคาถึงคำสิ่งทอง บ้างก็ถูกแม่สื่อหลอกปอกเอาหมด เจ็บอกค้อข้อบายเสียค้ายของ ถ้าแม่สื่อซื้อตรงคงได้ครอง เป็นหอห้องเรือนเรือเป็นเชื้องวงค์ บ้างก็รักเขาช่างเดียวลงเคียวเข็ญ บ้างก็เป็นสังฆการีสึกชีสงฆ์ วิสัยพระทุกวัดขัดทุกองค์ ถ้าลาบตรงมาหาเป็ต้องผ้าไคร บ้างก็ถูกลมหลอกออกมาเก้อ ซักสะพานแหงนถ่อน้ำตาไหล ไม่ได้เมียเสียของร้องเอาไคร กลับบวชใหม่สวดมนต์ไปจนตาย เข่าว่าพระคราวนั้นก็ขันอยู่ บวชเณรรู้ไว้เป็นศิษย์ตั้งจิตหมาย ท่านจับตีกักหน้าปากันอ้าย พวกหญิงชายถือคั้งทั้งพิภพ เพราะโลกีย์พินเผื่อเหลือสละ</p>	<p>ว่ารัมโฉมมิ่งคมิชพิขไม้มัย พ่ล่ง^๒เอยให้แม่สื่อถือเอาไป แต่ละไบบราคาถึงคำสิ่งทอง บางก็ถูกแม่สื่อหลอกปอกเอาหมด เจ็บอกค้อข้อบายเสียค้ายของ ถ้าแม่สื่อซื้อตรงคงโคครอง เป็นหอห้องเรือนเรือเป็นเชื้องวง บางรักเขาช่างเดียวลงเคียวเข็ญ บางก็เป็นสังฆการี^๓สึกชีสง วิสัยพระทุกวัดขัดทุกองค์ ถ้าลาบตรงมาหาเป็รื่องผ้าไคร บางก็ถูกลมหลอกออกมาเก้อ ซักตะพานแหงนถ่อน้ำตาไหล ไม้มัยได้เมียเสียของร้องเอาไคร กลับไปบวชสวดมนต์ไปจนค้าย เข่าว่าพระเคราะห์^๔นั้นข้อขันอยู่^๕ บวัดเนนรวิสัย^๖ตั้งจิตมัย ท่านจับมิก^๗กักหน้าปากันอ้าย พวักยังช้ายถ้างทั้งพิภพ ...โลกีย์พินเผื่อ^๘เหลือสละ</p>

^๑รัมโฉม = รัมโฉม

^๒พ่ล่ง = พอลง

^๓สังฆการี = สังฆการี , พนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับพระสงฆ์

^๔แหงนถ่อ = แหงนถ่อ

^๕พระเคราะห์ = พระเคราะห์

^๖ข้อขันอยู่ = ขอขันอยู่

^๗รวิสัย = รั้ว

^๘จับมิก = จับหมึก

^๙พินเผื่อ = พินเผื่อ

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>แต่เป็นพระแล้วยังคิดผิดคนบ นี่ฤกฤหัสถ์จะไม่โลกทะโหมบมบ ให้ปรารภเรื่องผู้หญิงประวิงวัน จะพรรณนาว่าไปไหนจะหมด เหลือกำหนดนับไม่เสร็จเหมือนเม็ดฝน มิใช่ฉันหยาบช้ำแกล้งว่าคน อย่าร้อนรนร่ำวรนรำคาญเคือง ฉันคนชั่วตัวโสกเป็นโรครัก อกจะหักเสียเพราะตรอมจนพอมเหลือ สวาทห้องตั้งจิตเป็นนิจเนื่อง จึงแต่งเรื่องรักไว้ให้คนฟัง พออ่านเล่นเป็นที่ประທံ့ทุกข์ ให้ผาสุกตามประสาเป็นบ้าหลัง ท่านทั้งหลายชายหญิงอย่าชิงชัง ฉันต่อตั้งแต่งความตามทำนอง อันเรื่องราวตีความนี้สาหัส ถ้าใครตัดเสียได้ฉันให้ทอง อุตุสำหรับหัววิชาหาเงินทอง</p>	<p>แต่เป็นพระแล้วยังคิดผิดคนบ นิฤกฤหัส'จะไม่โลกทะโหมบมบ ไหประห'ร'บ'เรื่องหญิงประวิงวัน จะพระพันระนาว่าไปไหนจะหมด เหลือกำหนดนับไม่เสร็จเหมือนเม็ดฝน มิใช่ฉันหยาบช้ำแกล้งว่าคน ยาร้อนร่นร่ำวรนรำ'คาญ'ไจ ฉันคนชั่วตัวโสกเป็นโลกนั'^๖ อกจะหักเสียด้วยกรรมกรรม'จะพอมเหลือ สวาทหวังตั้งจิตเป็นนิจเนื่อง จะแต่งเรื่องรักไว้ให้คนฟัง พออ่านเล่นเป็นที่ป'ก'ด'บ'ทุก'^๗ ไหผาสุกประสาเป็นบ้าหลัง'^๘ ทานทั้งหล้ายช้ายยังยาชิงชัง ฉันต่อตั้ง'แต่งฟามตามทำนอง อันเรื่องเรา'^{๑๐}ตีความนี้สาหัส'^{๑๑} ถ้าใครตัดเสียได้ฉันให้ทอง อุตุสำหรับหัววิชาหาเงินทอง</p>

^๑กะหัช = กะหัด , ฤกฤหัสถ์

^๒ประห'ร'บ' = ปรารภ

^๓เสร็จ = เสร็จ

^๔ร่ำวรน = ร่ำวรน , ร่ำวรน

^๕โลกนั' = โลกนั' , โลกนั' , โลกนั'

^๖กรรมกรรม = กรรมกรรม

^๗ป'ก'ด'บ'ทุก' = ปกดับทุกข์ , ประดับทุกข์

^๘บ้าหลัง = บ้าหลัง

^๙ต่อตั้ง = ต่อตั้ง

^{๑๐}เรื่องเรา = เรื่องเรา , เรื่องเรา

^{๑๑}สาหัส = สาหัส , สาหัส

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ก็เพราะของสิ่งเดียวมันเกี่ยวกวน ถึงยากจนจนหาประสาซาก ที่มีมากตั้งกองครองสงวน บ้างก็ชอบชาววังรังกระบวน เนื้อกินवलเสียงก็หวานขานก็เพราะ ที่เต็มอัดกลัดมันกลั่นไม่หยุด ก็รีบรุดเร็วรีดไปวัดเกาะ เป็นเงินแดงแย่งขูดเอาเพลาะ เถียงทะเลาะวุ่นวายไม่ยอากัน เพราะโลกก็เจ้ากรรมแก้ทำเฉียด เผชิญเป็นทั่วโลกให้โสกศลย์ ถึงเทวบุตรภูงศ์พงศ์สุบรรณ ก็เหมือนกันกับเราที่เศร้าใจ ถ้ารักกันลั่นเปรี้ยงดังเสียงฟ้า หุจะซาเสียดด้วยคังฟังไม้ไหว</p>	<p>แต่เพราะของสิ่งเดียวมันภาไห้เขี้ยววัน¹ ถึงยากจนจนหาพาส่าซาก ที่มีมากตั้งกองครองศหวัน บางก็ชอบเขาวังรังกระบวัน เนื้อก่อนวันเสียงก่อหวานขานกะเพราะ ที่เต็มอัดกรัชรัน³มันก่อยู่ช⁴ ก็รีบรุดเร็วรีดไปยว้ชเก้าะ⁶ เป็นเงินแดงแย่งขูดเอาเพลาะ⁷ เถียงเล้าะ⁸วุ่นวายไม่ยอากัน เพร่าแม่โล่ก็เจ้าก้าแม่มา⁹ทำเขิ่น ผะเอิน¹⁰เป็นทั่วโลกไทยโสกสัน ถึงเทบพ้อบช¹¹พู่พ่งชงสุบัน¹² ก็เหมือนกันกับเร้าที่เส้าใจ ถารักกันลั่นเปลียง¹³ดังเสียงฟ้า หุจะซาเสียดค้อย¹⁴คังฟังใหม่ไชวย</p>

¹เขี้ยววัน = เขี้ยวกวน

²พาส่า = พะสา , ประสา

³กรัชรัน = กลัดกลั่น

⁴ก่อยู่ช = กี่ยุด , กี่หยุด

⁵ยู่ช = รุด

⁶ยว้ชเก้าะ = วัดเกาะ

⁷ขูดเอาเพลาะ ขูดเอาเพลาะ

⁸เล้าะ = เลาะ , ทะเลาะ

⁹แม่มา = แม่มา , แม่มา

¹⁰ผะเอิน = เผอิญ

¹¹เทบพ้อบช = เทพบุตร

¹²พู่พ่งชงสุบัน = พุทพงศ์ทรงสุบรรณ , ภูงศ์พงศ์ทรงสุบรรณ

¹³ลั่นเปลียง = ลั่นเปรี้ยง

¹⁴ค้อย = ค้วย

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>แต่เจียบเจียบลียังอิงคะนึ่งไป ราวกับไฟไหม้ฟางสว่างโพลง ถ้าคนอื่นตริกตรองก็ตองที่ แต่เรานี้ชวนขวยแหบคายโหง ก็มีได้สายสมรนอนคลุมโปง ยังคังโค้งพลอยเข่าน้ำเสรำใจ แต่นั่งตริกนอนตริกนีกถึงน้อง แม่นจะรองชลงนาสักห้าไห ถ้าใครแยงแกล้งพาวขวัญตาไป คงจะใส่เสียบให้ขยับไม้้นับจีน จะตากเชือกเลียดเนื้อเอาเกลือทา สับศิระเสียบให้สาอารมณ์ถวิล จะทิ้งให้กาแรงมันแยงกิน จึงจะสิ้นความแค้นแน่นธูรา เอะอะไรใจจิตกิดคะนึ่ง</p>	<p>แต่เจียบ๒เสียงยังอ้ออิงคนึ่งไป เรำภากับไฟไหม้ฟางส..... ถาคันอื่นตริกตรองก่ตองที่ แต่ตัวเราฝนฝาย^๒แท้บจะด้ายโหง ..... ยังคังโค้งพลอยเข่าน้ำเสำใจ แต่พินั่งตริกนอนตริกนีกถึงน้อง แม่นจะรองชลงนาลักห้าไห^๓ ถ้าใครแยงแกล้งพาทิฝินตา^๔ไป คงจะไซรเสียบให้ขยับไม้้นับจีน^๕ จะตากเชือก^๖เลือชเนื้อ^๗เอาเกลือประ สัพเสียบ^๘เสียบให้ขยับไม้้นับจีน^๙ จะแทง^{๑๐}ไหกำแรง^{๑๑}แม่น^{๑๒}แยงกิน จ้ร^{๑๓}จะสิ้นฟางแคน^{๑๔}แน่นธูรา โออะไ.....ก็จคะนึ่ง</p>

^๑เรำภากา = เรำพากา , ราวพากา

^๒ฝนฝาย = ขวนขวย

^๓ไห = ไห

^๔ฝินตา = ขวัญตา

^๕นับจีน = นับจีน

^๖ตากเชือก = ตากเชือก

^๗เลือชเนื้อ = เลือดเนื้อ

^๘เสียบ = ศิระ

^๙ศ่มอาหารมถวิล = สมอารมณ์ถวิล

^{๑๐}จะแทง = จะทิ้ง

^{๑๑}กำแรง = กาแรง

^{๑๒}แม่น = แม้น

^{๑๓}จ้ร = จน

^{๑๔}ฟางแคน = ความแค้น

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ไม่ควรที่จะ โกรธซึ่งด้วยหึงสา จะเป็นเวรเปล่าเปล่าไม่เข้ายา จิตน่อย่าอำมหิตให้ผิดคน เมื่อรักเขาเราก็รักไว้หนึ่งนึ่ง ถึงใครชิงนางงามตามกุตล ถ้าคู่แท้แลจะ ไปข้างไหนพัน อย่าร้อนรนรุกรานรำคาญใจ ครั้นคิดได้หายหึงไม่ซึ่งโกรธ ค่อยปราโมทย์อ้อมส่องสนองไซ ที่จริงจิตฉันไม่กล้าจะฆ่าใคร ตั้งหม้อใหญ่กระนั้นดีฉันเอง แต่ความรักรักจริงไม่ทิ้งรัก ยังไม่หักได้ก่อนลงนอนเขลง นำหัวร่อหนอเราไม่เข้าเพลง พูดเอาเองแกล้งออกกวนวาย</p>	<p>ไมควันทิโกรซึ่งค้อยหึงสา จะเป็นเวรเปล่า ๆ ไม่เข้ายา จิตน่อย่าอำมหิซ'ไมพิชคน เมื่อรัก.....รักไหนึ่ง² ๆ ถึงใครจะชิงนางงามตามกุตล ถ้าเป็นคู่ของเร้าแท้แลจะ ไปข้างไหนพัน ยารอนร'รักคาลาร'รำคาลใจ ครั้นคิดโดยไหหายหึงไมซึ่งโกรธ' พลอยประโมช'ขิมของสนองไซ⁷ ที่จริงจิตฉันใหม่ยสา'จะฆ่าใครย' ตั้งม้อไทย¹⁰ กระนั้นดีฉันเอง แต่ฟางรัก ๆ จงไม่ยทิ้งรัก แต่ยังไมยโดยกอด¹¹ ลงนอนเขลง หน้าหัวเร้า¹² เราไม่ยเขาเพรง¹³ พูดเข้าเองแเกาะเอง¹⁴ ออกกวนวาย</p>

¹อำมหิซ = อำมหิต²นึ่ง = นึ่ง³เร้าแท้ = เรนแท้⁴รักคาลาร = รุกคาลาน , รุกราน⁵ซึ่งโกรธ = ซึ่งโกรธ⁶ประโมช = ประโมค , ปราโมทย์⁷สนองไซ = สนองไซ⁸ใหม่ยสา = ใหม่สา⁹ฆ่าใครย = ฆ่าใคร¹⁰ม้อไทย = หม้อใหญ่¹¹โดยกอด = ได้กอด¹²หัวเร้า = หัวเราะ¹³เขาเพรง = เข้าเพลง¹⁴แเกาะเอง = แกล้งเอง

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>ด้วยความรักหนักแน่นแสนจะคลั่ง เหลือกำลังที่จะหักให้รักหาย ถ้าสมรักนั้นแลฉันทันสบาย ไม่เหมือนหมายแล้วเห็นไม่เป็นคน ทำอะไร โฉมเฉลาจะเข้าใกล้ ฉันทจะได้ฝากรักเสียดักหน ขอเป็นข้านางงามไปตามจน จะสูทันทุดองให้น้องไซ้ ยิ่งรำพันปิ่นป่วนรัฐจวนจิต ถ้า मैंนคิดที่นี้แล้วที่ไหน เหมือนหมายไม่กลางป่าพนาลัย สุดวิสัยที่จะมุ่งหุดงปอง จะเอาจริงตั้งใจไม่ได้แท้ มีก็แต่ทรัพย์สินนี้ไม่ตรีกรอง ถ้านึกได้เหมือนนิกที่ตรีกรอง จะนอนร้องละคอนเล่นให้เขินใจ นิกนิกแล้วก็เปลารายังวุ่น เจ้าประคุณน้ำตาพากันไหล ท่านเจ้าจอมหม่อมจิดนิจิตไป แสนอาลัยเพียงกายจะวายชนม์ เต็มกระเดือกเลือกกระแต่วอยู่แล้วหนอ จะสูขอสารพัดก็ขัดสน</p>	<p>ด้วยฟามลักหนักแน่นรแส¹จะคลั่ง เหลือกำลังที่พรั²ให้รักหาย ถาส่มลักนั้นแลฉันทันศบ้าย โหมยเหมือนหมายแล้วเห็นใหม่เป็นคน ทำอะไร โฉมเฉลาจะเข้าไกร³ ฉันทจะใดฝากรักเสียดักหน ขอเป็นข้านางงามไปตามจน จะสูทันทุดองไทยนองไซย ยิ่งรำพันปิ่นป่วนรันจวันจิช ... मैंนคิดที่นี้แล้วที่ไหนย เหมือนหมายไม่กลางป่าพนาไลย สุดวิสัยที่จะมุ่งหุดงปอง จะเอาจิชตั้งใจใหม่โดยแท้ มีแต่ทรัพย์สินสิ่งทั้งผอง⁴ ถานิดใดเหมือนนิกที่กรกรอง จะนอนร้องละคอนเล่นให้เขินใจ แตนิกนิกแล้วก่อเปลารายังวุ่น เจ้าพระคุณน้ำตาพากันไหลย ทานเจ้าจอมหม่อมจิดนิจิตไปย แสนอาไลเพียงกายจะไวชน⁵ เต็มกระเดือกเลือกกระแต่วอยู่แล้วหนอ จะสูขอสารพัดจะขัดศรร⁷</p>

¹แน่นรแส = แน่นแสน

²พรั = ผลัก

³เข้าไกร = เข้าใกล้

⁴มีแต่ทรัพย์สินสิ่งทั้งผอง

⁵ร้องละคอน = ร้องละคร

⁶ไวชน = ไวชนม์ , วายชนม์

⁷ขัดศรร = ขัดสน

นิราศเดือน ฉบับนายมี	นิราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
<p>จะกระโจมโถมเอาเราก็จน ครั้นจะทนอยู่เล่าเราก็จทุกข์ ไม่ได้ตามความรักแลขสั๊กท่า ทุกทิวาราตรีไม่มีสุข อูราเราร้องเรียงดังเพลิงลุก จะบากนุกเข้าไปอย่างไรดี นึกจะแต่งศุภสารเป็นการลับ ก็คิดกลับกลัวน้องจะหมองศรี ไม่เหมือนพบพักตราได้พาที ต้องอารรักไว้แต่ในใจ จะริเรื่องราวก็น่าเกลียด ฉันท้เกียจอธิบายน้ำลายไหล สำหรับโลกโศกศัลย์ทุกวันไป กว่าจะได้พบพานก็นานครั้น จะขอลาน้องน้อยกลอยสวาท แรมนิราศราวป่าพนาสัมฤทธิ์ เป็นคาบศทรวงพรตพรหมจรรย์ ไปสวรรณคนพพานสำราญกาย ในชาตินี้บุญที่นี้น้อยแล้ว เห็นคลาดแคล้วคลาเคลื่อนไม่เหมือนหมาย มีแต่ทุกข์ระทมทับให้อับอาย เป็นผู้ขายสิ้นคิดอนิจจัง เรื่องก็จบครบปีเดือนสี่สิ้น ใครอย่านิทานว่าลับหลัง เอาเรื่องรักชั๊กเหตุเทศน์ให้ฟัง</p>	<p>จะกระโจมโถมเข้าเร้าก็องจน ครั้นจะทนอยู่เล่าเร้าก็ทุก ไม้โดยตามฟาน...เลี้ยสั๊กท่า ไนซวังเร้ากทุราตรีโมยมีสุก¹ อูราเรารอเรียงดังเพลิงลุก จะบากนุกเขาไปอย่างไรดี แตนึก ๆ จะแต่งศุภพสาน²เป็นกานลับ ก่อคิขกลับน้วนน้องจะหมองสี ใหม่เหมือนพบพักด..... .....วากีน้ำเกลียด ฉันท้คิดเกล็ด³อะทียายนาลายไหล⁴ ส้าม..... ..... จะขอลาน้องน้อยกลอยสวาท แรมนิราศ..... ....ร้านก้าย ไนชาคนีบุญพี...นอย..... ....มทับให้อับอาย เป็นผู้ชายสิ้นคิ..... .....ต้นฉบับลบบ..... .....ต้นฉบับลบบ..... ป්ර່นมห้สปริ.....</p>

¹ในทรวงเราทุกขราตรีไม่มีสุข

²ศุภพสาน = ศุภสาร

³ฉิดเกล็ด = ฉิดเกลียด , ฉี้เกลียด

⁴นาลายไหล = น้ำลายไหล

นิตราศเดือน ฉบับนายมี	นิตราศเดือน ฉบับภาษาถิ่นปักษ์ใต้
พอเอวังก็มีเท่านี้เอง ฯ	.....ต้นฉบับลบ..... .....ต้นฉบับลบ..... คตง.....ขหายเรอออกพ.....

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชัยวุฒิ พิชะกุล. วรรณกรรมท้องถิ่นเมืองพัทลุง. พัทลุง : ห้องสมุดโรงเรียนพัทลุง, 2525.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. “นายมี”, ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 7. หน้า 3025 - 3027, มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- ศิลปากร, กรม. ประถม ก กา ประถม ก กา หัดอ่าน ปฐมมาตา อักษรนิติ แบบเรียนหนังสือไทย. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ, 2513.
- แสงโสม เกษมศรี, ม.ร.ว. ประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 - 3. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2523.

ประวัติผู้ปริวรรต

- ชื่อ** นายชัยวุฒิ พิชะกุล
- สถานที่เกิด** ตำบลตำนาน อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
- คุณวุฒิ** กศ.บ.(ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
ศศ.ม.(ไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้
- สถานที่ทำงาน** สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
- ตำแหน่ง** นักวิจัยชำนาญการ 8
- ผลงานปริวรรต**
- ตำราพระมหาพิชัยสงคราม ฉบับวัดควนอินทร์นิมิตร อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
  - พระธาตุเมืองย่างกุ้ง ฉบับวัดเขามิเกียรติ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
  - นางโศควดี ฉบับตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
  - ตำนานพราหมณ์พัทลุง
  - พระอภิธรรมแปล ฉบับตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
  - พระสุธน – มโนห์รา ฉบับวัดโพธิปฐมवास อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
  - ตำนานพระปรางค์เมืองหงสาวดีและพระอถังคิมรค ฉบับวัดวิหารสูง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
  - พงศาวดาร เล่ม ๑๐ ฉบับพบที่วัดเขียนบางแก้ว อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง